

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Mirne živce!

Takoj ob izbruhu sedanje svetovne vojne je bilo jasno, da bo ona porušila obstoječi gospodarski red, razbila socialno sožitje in pokvarila vse mednarodno življenje. Vsakomur je bilo znano, da bo nova vojna prinesla nebroj težav, ne samo vojskujočim se državam, temveč v veliki meri tudi nevojskujočim. Takoj je bilo jasno, da bo ta vojna stavila velike zahteve na človekove živce in na vse njegove sposobnosti in lastnosti, predvsem na organizacijske in diplomatske sposobnosti držav in narodov, ravno tako pa tudi na narodno zavest in domovinsko ljubezen vsakega posameznika. Vojna je bila vedno v vseh stoletjih najtežja šola za vsak narod.

V ta strašen vrvež je potegnjena tudi Jugoslavija, v kateri imajo svetovni gospodarski pretresljaji tudi svoje težke posledice. Naše gospodarsko življenje kvarno vplivajo blokade, pretrgane trgovske zveze z najrazličnejšimi državami, pomanjkanje surovin, otežkočen izvoz in mnogo drugih velikih in malih neprijetnosti. Tudi na naše živce stavlja sedanja vojna ogromne zahteve. Tudi mi moramo iti skozi težko šolo. Ne vemo še, kaj bodočnost prinaša in kakšne bodo še bodoče gospodarske in socialne težave v našem državnem in narodnem življenju. Toda vsa ta dejstva so zato tu, da pokažemo, da so naši živci močni, da smo sposobni glave nositi pokonci in da je v naši notranjosti mnogo vedrega optimizma, veliko žive vere v moč in nepremagljivost Jugoslavije. Mi zaupamo v državljansko zavest Jugoslovancev. Mi vemo, da bo prišla ura, ko bomo mogli slaviti zmago rešnice in pravice malih narodov. Ta naša vera je močna kot skala in je ne omajajo nobeni dogodki in črni oblaki. Tej veri ne morejo škodovati razni črnogledi strahovi in tudi ne pritiski od koder koli. Jugoslavija ima na jugovzhodu Evrope tako sveto in veliko poslanstvo, da mora biti njen obstoj zagotovljen ob takih ali drugačnih dogodkih v svetovni politiki. Naša vera v zmago slovanstva je večno živa. Radi tega svojega velikega optimizma in svoje žive vere v večno življenje Jugoslavije hočemo biti tudi vztrajni borci v borbi proti vsem težavam današnjega časa. Hočemo ostati državljani močnih živcev in krepke aktivnosti in vedrega razpoloženja, pa četudi nas obdajajo težke dnevne skrbi in težave za vsakdanji kruh. Toda nekaj pa moramo zahtevati. Videti moramo vsepovsod polno dobre volje in mnogo smisla za depolitizacijo javnega življenja. Najodločneje moramo zahtevati, da jihče mobiliziranih državnih sil in sredstev ne izkorišča zase, za svojo stranko ali za svojo kliko. Vemo, da v ljudstvu divja nebroj tudi nezdravih instinktov in da je boj s takimi instinkti zelo težak. Brezizgleden pa je boj, ako zgoraj delajo nebroj napak, zapadajo v očitne zablode in niso kos špekulacijam najrazličnejših vrst. Najbrezobzirnejša strogost, kadar gre braniti socialno pravičnost je danes osnovna zahteva vsakogar, ki ljubi narod in državo in z zaupanjem gleda v bodočnost. Mi nočemo biti demagogi in nikakor nas ni volja, da bi z zabavljasko kritiko na vse strani udrihali in ustvarjali zme-

do. Mi dobro vemo, da krivda za današnje težke razmere ne leži pri vseh trgovcih in pri vseh producentih ali tudi pri konsumentih, vemo pa, da je v teh vrstah mnogo pokvarjencev, mnogo brezsrčnežev in cinikov, ki mislijo samo na svoje lastne osebne koristi. Mi zavračamo pavšalno zabavljanje in vemo, da ima trgovec v današnjih resnih časih svoje posebne socialne in narodno-gospodarske dolžnosti. Ako trgovstvo teh dolžnosti ne bo razumelo, potem bo pokazalo, da ne živi z narodom, da omalovažuje potrebe države in da ne zasluži zaščite, kakršno mu daje obstoječi družabni red. Mi smo pripravljeni, da slovensko trgovstvo v izvrševanju teh visokih narodnih in državljskih dolžnosti s pozitivnim sodelovanjem in z uvidno in resno kritiko moralno podpremo in z njim vred ustvarimo enotno narodno fronto, ki naj čaka samozavestno na vsak napad.

Najtežji pojav vsake vojne je gotovo draginja in pomanjkanje živil. Kot v vsaki vojni, tako bo tudi ta vojna na eni strani ustvarila vojne bogataše in špekulante, na drugi strani pa množico bednih revežev. Ta pojav je gotovo najusodepolnejši za vsak narod in za vsako državo, tudi za državo s stotimilijonskim prebivalstvom. Pametni državniki zato ta problem obravnavajo skrajno premišljeno, preudarno, strogo in dosledno in tudi pravočasno. Mi vemo, da se pri vsakem požaru in pri vsaki poplavi in pri vsaki narodni nesreči pojavijo tatovi, organi javnega reda morajo biti zelo budni in strogi, da narodu varujejo premoženje, življenje in obstoj. Vojna je nesreča vseh nesreč. V tej nesreči priliježejo na dan najrazličnejši izkoriščevalci. Javna oblast mora imeti samo eno skrb, kako bi hitro takim izkoriščevalcem stopila na glavo. Mi vemo, da težke čase mnogi izkoriščajo v svoje osebne ali politične namene, mnogi uživajo, ako vidijo težave, mnogi si prizadevajo, da rušijo narodno disciplino in zaupanje množic v oblast in v socialno pravičnost. Mi moramo izjaviti, da se težav, ki jih preživlja država, ne moremo in nečemo veseliti. Mi ne istovetimo težav, v katerih trpi država s težavami režima, ki nam je všeč ali ne všeč. Mi vemo, da je v težavah samo država in da bo mogla le država v svoji strnjjenosti in skupnosti vse težave moralnega, socialnega in gospodarskega značaja premagati in odstraniti.

Delavci in nameščenci morajo zaradi spremenjenih gospodarskih in socialnih prilik za splošni blagor največ žrtvovati. Draginja najstrašnejše divja po domovih delavcev in nameščencev. Problem draginje je za delavca in nameščenca osnovni življenjski problem. Zato je naravno, da je ta problem za množice delavcev in nameščencev tako važen, da mora stopiti v ozadje vse drugo. Mislimo, da bo narod v borbi proti draginji in špekulacijam združen v nepremagljivo enotnost in strnjjenost. Problem draginje ni samo vprašanje želodca, on je predvsem vprašanje moralnega, duhovnega in telesnega odpora širokih ljudskih vrst. V tej vojni bodo zopet zmagali le mirni živci in odločna vztrajnost narodov in posameznikov. Mi

Čuvajmo Jugoslavijo

Poslednji posnetek Viteškega kralja, ko se je na rušilcu »Dubrovniku« peljal po razburkanem morju v smrt

Preteklo sredo je minilo že šest let, odkar je Jugoslavijo in ves svet pretresla novica, da je bil v Marseilleu umorjen naš Viteški kralj Aleksander I, Zedinitelj.

Ko se je mrtvi kralj vrnil v domovino, so ganljive svečanosti pokazale, kako globoko je bila v našem narodu zasidrana ljubezen do vladarja. Kakorkoli je žalovanje pretresalo vsa srca v Jugoslaviji, je bil pogreb Viteškega kralja v Beogradu in na Oplencu največja častnejši dokaz, kako zna biti Jugoslavija ob najusodnejših udarcih enotna, prepojena z iskreno domovinsko ljubeznijo. Na najlepši način je Jugoslavija dokazala, da zna biti hvaležna kralju, ki ji je posvetil vse svoje življenje in vse svoje velike vladarske sposobnosti v toliki meri, da je samega sebe žrtvoval na oltar domovine.

Prav letos smo Slovenci postavili v Ljubljani trajen dokaz svojega spoštovanja do Viteškega kralja, ko smo 6. septembra odkrili mogočni njegov spomenik. Najlepše pa se bomo oddolžili njegovemu spominu, če bomo poklanjali vso ljubezen in oporo njegovemu nasledniku, mlademu kralju Petru II, ki preživlja poslednje leto pred svojo polnoletnostjo in bo 6. septembra 1941 prevzel žezlo in prestol svojih slavnih prednikov. — Čuvajmo Jugoslavijo!

želimo, da je upravljanje našega državnega življenja tako, da bo ostal narod krepkih živcev in sposoben k najizrazitejši vztrajnosti.

Nihče ne sme stradati

Vse uredbe, ki so dosedaj izšle, niso prečile velikega porasta cen vsem življenjskim potrebščinam brez razlike. Prejemki delavstva že pred nastopom druginje niso bili tako visoki, da bi odgovarjali izdatkom za najskromnejšo eksistenco. Položaj delavstva niso mogle zboljšati povišane minimalne mezde in ne druginjske doklade, ki jih izplačujejo nekatera podjetja. Skok druginje je mnogo hujši, kot so pa vsi poviški mezd. Kaj pomaga, če se zvišajo mezde za deset odstotkov, če je pa druginja za 50 odstotkov večja.

Sezijska zaposlitev se bliža koncu. V seziji so bili zaslužki delavstva nizki in poleg tega še nestalni. Nihče izmed sezijskih delavcev ni zaslužil toliko, da bi si prihranil sredstva za preživljanje v zimskem času. V zvezi z vedno večjo druginjo je položaj sezijskega delavstva tem težji.

V prihodnjih mesecih je verjetno, da bo izgubilo zaslužek mnogo delavstva, ki je bilo druga leta v tem času zaposleno. Pomanjkanje surovin bo povzročilo, da se bodo nekatere vrste obratov ustavile, ali pa vsaj omejile obratovanje. Opuščeno delavstvo bo sicer nekaj tednov deležno podpor, ki pa seveda v dosednji izmeri in spričo druginje ne bodo mnogo zalegle.

Z ozirom na izjemne razmere, v katerih živimo, bo potrebno, da mislimo na prehrano in zaposlitev delavcev, ki bodo v zimskem času ostali brez zaposlitve. Obetana

javna dela bi se morala v resnici izvršiti. Poleg tega bi se moralo ustanoviti javne kuhinje, kjer bi delavci za primerno ceno dobili zadostno prehrano. Tistim pa, ki sploh ne bodo mogli priti do zaslužka, bi se moralo omogočiti, da dobe zastoj hrano.

Z javnimi kuhinjami bi se sploh lahko znatno zboljšalo težko materialno stanje delavstva. Javne kuhinje bi morale ustanoviti občine, ki bi s podporo banovine in države nudile ceno in izdatno hrano. Večja podjetja so že z uredbo obvezana, da ustanove za svoje delavstvo aprovizacije in kuhinje. Ni pa dovolj, da imamo lepa določila uredbe. Poskrbeti bi bilo, da se uredba tudi izvede. Dobiti moramo posebno uradno ustanovo, ki bo vodila nadzorstvo nad ustanovljenimi obratnimi aprovizacijami in kuhinjami ter poleg tega tudi skrbela, da bodo aprovizacije in kuhinje v zadostni meri preskrbljene z blagom, ki ga potrebujejo.

Prodreti mora odločna volja, da se bo vse storilo, da letošnjo zimo ne bo stradal noben delavec in naj je zaposlen, ali brez posla. Nikakor se ne sme dogoditi, da bi bilo na tisoče ubogih delavskih družin prepuščenih na milost in nemilost kruti usodi največjega pomanjkanja. Pretežka bi bila odgovornost onih, ki bi lahko to zlo preprečili, a so stali takrat, ko bi bilo treba pomagati, brezbržno ob strani. Sestrskane množice niso nosilke socialnega miru, ki smo ga v današnjih časih tako nujno potrebni.

Zidarji in tesarji

V Delavski zbornici je bil v petek, dne 4. t. m. drugi poravnavni postopek stavbincev, ki ga je vodil inspektor dela g. inž. Baraga, na katerem so bile zastopane delojemalske in delodajalske organizacije. Delodajalska skupina je stavila takoj svoje konkretne predloge in sicer: za zidarje z nad 1letno prakso 7 do 7.75 din, za zidarje do 12 mesecev prakse 6 do 6.50 din, za delavce v starosti nad 18 let 5 din oziroma 5.50 din, kakršne mezde predvideva zadnja uredba o minimalnih mezdah. Delojemalske skupine so predlog proučile in sklenile, da se ne pogajajo v nobenem primeru, ako se ne vzame za bazo minimalna mezda pri delavcih 5 din, pri zidarjih z nad 1-letno prakso 8 din in pri zidarjih do 12mesečno prakso 7 din. Delodajalci so se pri teh predlogih precej razburili in izjavili, da so naše zahteve pretirane.

Ker je izgledalo, da bi prišlo do prekinjenja razprave, smo pri ponovnih posvetih popustili pri vsaki postavki za 0.50 din. Videlo se je, da delodajalci uvažujejo resnost položaja in so ponovno predlagali novo mezdno lestvico. Izgledalo je, da bo vendar prišlo do končnega sporazuma, a so predstavniki med tem izjavili, da nimajo končnega pooblastila. Pogajanja so se tedaj razbila in se ves poravnavni postopek izroči razsodišču, ki bo sestavljeno iz treh zastopnikov delojemalcev, 3 zastopnikov delodajalcev in državnega uradnika, ki ga določi ban. Ker so se pogajanja razbila, smo že dosežene uspehe, oziroma določene mezde za posamezne kategorije preklicali, kar so storili tudi delodajalci in poleg tega zahtevali samo 2 kategoriji, ne pa tri, na kar so bili že predhodno pristali. Zastopniku inspekcije dela smo izjavili, da od prvotnih naših predlogov ne bomo odstopili.

Razsodišče se bo sestalo tekom prihodnjih dni in bomo o vsem še poročali.

V ponedeljek, dne 7. t. m. se je vršila druga poravnavna razprava v sporu med delodajalci in delojemalci tesarske stroke. Tekom razprave sta se obe stranki sporazumeli na sledečo rešitev meznega vprašanja tesarske stroke: Razdelitev krajev in meznih razredov ostane ista, kot je navedena v dodatku h kolektivni pogodbi meseca junija

1940. Razdelitev tesarjev po dobi zaposlitve naj bo ista, kakor bo pri razsodišču določena razdelitev za zidarje. V 3. meznem razredu se določita urni plači z din 5 do din 5.50. v 1. in 2. razredu naj bo razlika med plačami, ki jih bo določilo razsodišče za zidarje in med novimi plačami za tesarje ista, kakršna je bila sedaj v razpredelnicah 1. dodatka h kolektivni pogodbi od meseca junija 1940 za 1. in II. mezdni razred. Nove mezde stopijo v veljavo z dnem, ki ga bo določilo razsodišče za stavbno stroko.

Prehrana prebivalstva

Pomanjkljiva organizacija glede preskrbe prebivalstva s prehrano je v veliki meri zakrivila, da so se cene tako dvignile. Ker je nastal naenkrat zastoj v dobavi in je pričelo primanjkovati blaga, so se tisti, ki razpolagajo s sredstvi, založili preko svoje trenutne potrebe z blagom, ker so pač bili v skrbeh, da pozneje blaga sploh ne bodo dobili. Pomanjkanje blaga na trgu je avtomatično dvignilo cene, v kolikor se cene niso povišale zaradi špekulacij onih, ki z blagom trgujejo. Slovenija potrebuje letno 6 tisoč vagonov moke in pšenice. Zatrjuje se, da bo dobila Slovenija vso moko in pšenico, ki jo potrebuje. Od nove letine je bilo dosedaj uvoženih v Slovenijo okrog 1000 vagonov moke in 400 vagonov pšenice. Pridelek koruze je bil v Vojvodini letos odličan. Pridelalo se je preko pol milijona vagonov koruze. Cena koruze se bo morala znižati in je pričakovati, da se bo tudi neopravičeno visoka cena za mast znižala. Sedaj se prodaja mast že po 28 din kg, cena, katero posebno delavec pri dosedanjih prejemkih ne zmora. Jedilnega olja potrebuje Slovenija 3.2 mil. litrov. Pridelek oljnate repice letos ni bil dober, dočim bo pridelek bučnega in oljčnega olja nekoliko večji, kot druga leta. Olje bo predvidoma stalo po 26 din za liter. Novo olje pride v najkrajšem času v prodajo in če bo trgovanje z oljem urejeno, ga bo (seveda po visoki ceni) dovolj na razpolago. Pridelek sladkorne pese je bil zadovoljiv in bodo pričele tovarne prihodnje dni razpošiljati prve vagone sladkorja. Sladkor bi prišel že preje na trg, če bi bilo na raz-

polago dovolj prevoznih sredstev. Novi sladkor bo za dva dinarja dražji. Krompirja je dovolj na razpolago, dobiti ga pa ni ceneje, kot po 1.50 din za kg. Cena je mnogo previsoka, še prav posebno, ker je krompir glavno ljudsko hranilo, sedaj še mnogo bolj ko kdaj prej, ker je moka tako draga. Za krompir bi se morala v pravem času predpisati prav tako maksimalna cena pri producentu, kot se je predpisala za moko, oziroma pšenico. Drv je bilo dosedaj dovolj na trgu, a so bila tako draga, da jih delavske družine niso mogle nabaviti. Kdo pa naj plača po 150 din za meter. Skrb za prehrano prebivalstva v Sloveniji je prevzel banovinski urad za prehrano, kateremu je banovina preskrbela 64 milijonov din kreditov za nabavo blaga, ki se v banovini potrebuje. Upamo, da bo organizacija prehranjevalnega urada v redu in da bo tudi prebivalstvo preskrbela s ceninim blagom.

Zahteve zasebnih nameščencev

Za trgovske pomočnike je od 1. februarja naprej znašala minimalna mezda 900 din na mesec, za vse ostale zasebne nameščence pa 1000 din na mesec. Vse nameščenske organizacije so sedaj predložile kr. banski upravi predlog, da se zvišajo minimalne plače za vse nameščence brez razlike na 1600 din na mesec. V soboto, dne 12. t. m. se vrši pri kr. banski upravi v Ljubljani anketa, na kateri bodo zaslišani zastopniki delodajalcev in delojemalcev v zvezi s predlogom o povišanju minimalnih plač zasebnim nameščencem. Zaradi izrednega porasta druginje so vse nameščenske organizacije naslovile na delodajalske organizacije tudi predlog, da se zasebnim nameščencem prizna posebnost druginjske doklade in sicer: plače do 2500 din naj bi se zvišale za 40%, plače do 3500 din za 30%, plače do 4500 din za 20% in plače preko 4500 din za 10%. Povišane plače naj bi stopile v veljavo s 1. oktobrom. Poleg tega naj bi se nameščencem izplačala takoj enomesečna plača, da bi si nameščenci sedaj tik pred zimo preskrbeli najnujnejše življenjske potrebščine.

Prehranjevalni urad

Izšla je odredba gospoda bana, s katero se ustanavlja banov. prehranjevalni urad kot sestavni del banske uprave, ki pa bo kot samostojna pravna oseba protokoliran pri trgovinskem sodišču v Ljubljani. Naloge novoustanovljenega prehranjevalnega urada so: da nabavlja življenjske potrebščine za prebivalstvo dravske banovine, da skrbi, da se nabavljeno blago po potrebi pravilno in predpisno predela in vskladišči, da skrbi, da se razpoložljive zaloge porazdeli za potrošnjo prebivalstva po preskrbovalnih načrtih, ki jih izdaja ban in končno, da oskrbuje dobavo odvisnih količin življenjskih potrebščin za izvoz. Prehranjevalni zavod ima svojo centralo v Ljubljani, podružnice pa v raznih krajih dravske banovine. Zavodu načeljuje predsednik, kateremu je pridružen svet s posvetovalno pravico. Predsednika in člane sveta imenuje ban.

Davčna reforma

Ponovno je že delavstvo postavilo zahtevo, da se davka prosti eksistenčni minimum zniža. Nevzdržno je, da se navzlic bistvenemu spremenjenim gospodarskim razmeram še vedno vzdržuje pri uslužbenskem davku eksistenčni minimum s 400 din na mesec. Ni potrebno utemeljevati, da s 400 dinarji nihče živeti ne more. Nedopustno je zato, da se prične pobirati uslužbenski davek takoj, kakor hitro zasluži delavec preko 400 din. Delavske organizacije zahtevajo, da se eksistenčni minimum, ki je davka prost, zviša najmanj za 100% in da se oproste davka vse izredne druginjske doklade, katerih je deležno delavstvo zaradi silnega porasta druginje. Neopravičljivo je, da mora delavstvo plačevati davek tudi od druginjskih doklad, ki so bile priznane samo zato, da se delavstvo reši največje bede.

Kaj sta sklenila Hitler in Mussolini

V letošnjem letu sta se sestala že tretjič, tokrat nenadno k važnemu posvetu — Angleži pravijo, da se dosedanje letalsko vojevanje Nemcev proti Angliji ni obneslo in da morajo Nemci in Italijani poiskati nov način borbe — Po berlinski pogodbi in po omenjenem sestanku se že kažejo znamenja razširjene vojne — Napetost med Anglijo in Japonsko je zadnje dni močno narasla — Nemci so poslali svoje vojaške oddelke v Rumunijo

Vsak teden nam prinese kak važen dogodek, o katerem potem razpravlja ves svet. Tako je bilo tudi pretekli teden,

ko sta se na Brennerju, na mejnem prelazu med Nemčijo in Italijo, že tretjič v letošnjem letu sestala Mussolini in Hitler.

Za širšo javnost je bil ta sestanek povsem nepričakovan. V salonskem vagonu so se na Brennerju posvetovali Mussolini in italijanski zunanji minister grof Ciano ter Hitler in nemški zunanji minister Ribbentrop. K zadnjemu delu razgovora je bil pritegnjen tudi nemški vodilni general Keitel. Razgovor je trajal polne tri ure. O čem so se posvetovali odgovorni možje dveh zaveznih držav, ki se skupno borita proti Angliji? Uradno poročilo, ki je bilo izdano po sestanku, pravi: »V okviru tesnega sodelovanja in redne izmenjave misli med Nemčijo in Italijo je prišlo do tega sestanka voditeljev obeh zaveznih držav. Sestanek je potekel v pristranskem razpoloženju in v duhu medsebojnega razumevanja. V treh urah so voditelji obeh držav podrobno preresetali vsa vprašanja, ki se tičejo obeh držav.«

Vse svetovno časopisje je drugi dan razpravljalo o tem, kakšne načrte so skovali na Brennerju. V Ameriki so sprejeli novico o tem sestanku kot pravo senzacijo. Vsi ameriški listi so objavili vest pod velikanskimi naslovi. Večina listov pripisuje sestanku dalekosežen pomen. Pravijo: izkušnja kaže, da se je že po prejšnjih sestankih vselej zgodilo kaj velikega, bodi že v političnem ali vojaškem pogledu.

Ameriški tisk je prepričan, da se bo vojna Nemčije in Italije proti Angliji zdaj močno poostрила. Tega se seveda zavedajo tudi v Londonu in so na poostritev vojne odločno pripravljeni. Dan pred sestankom na Brennerju so se izvršile v angleški vladi velike spremembe.

Bivši ministrski predsednik Chamberlain, ki je bil zadnje mesece tako imenovani lord-prezident ministrskega sveta, se je poslovil od vlade s posebnim pismom, v katerem pravi, da mu šibko zdravstveno stanje po operaciji ne dopušča več sodelovanja v vladi. To je bil ministrskemu predsedniku Churchillu povod, da je pritegnil v svojo vlado nekatere mlajše moči in je angleško vlado močno okrepil. Tako so zdaj Angleži pripravljani na vsakršno presenečenje od strani Nemčije.

V angleških političnih krogih pravijo, da je Nemčija po svojih dosedanjih uspehih v Evropi naletela ob Angliji na resen odpor, zaradi katerega mora zdaj vojne načrte spremeniti.

Letalski napadi na Anglijo so prizadejali Angliji dokajšnjo škodo, toda Nemčija nikakor ni dosegla tistega namena, zaradi katerega je bila započela letalsko ofenzivo. Angleži pravijo, da je letalsko vojevanje zoper Anglijo, v katerem je Nemčija izgubila veliko število svojih najboljših letalcev in svojih dragocenih letal, dosegla višek in bo pač treba na nov način nastopiti proti Angliji. Iz Berlina poročajo v svet, da sta se voditelja Nemčije in Italije, ki sta bila doslej stalno pripravljena na pomirjenje, na Brennerju odločila za uničenje Anglije, to se pravi, da se za zmerom onemogoči vsak vpliv Anglije v Evropi in njena nadoblast nad vsem svetom. Kako bodo Nemci in Italijani poslej na nove načine uničevali angleško nadoblast, o tem bomo morda že v skorajšnjih tednih lahko podrobneje poročali.

Kljub dežju in viharju se letalske bitke med Nemci in Angleži nadaljujejo.

Nemška poročila venomer poročajo o poletih nemških letalcev nad Anglijo in zlasti nad London. Poročajo, kako uspešno bombardirajo vojaške naprave in angleška pristanišča. Angleži pa vračajo milo za drago in venomer obnavljajo napadalne polete nad Nemčijo in nad onim ozemljem, ki ga ima Nemčija v svoji oblasti.

Zadnje čase je bilo čuti, da bo tudi Španija pritegnjena v vojno. Kakor smo poročali, se je španski minister Serano Suner po odhodu iz Berlina oglašil tudi v Rimu, kjer ga je sprejel Mussolini in sta se poldrugo uro razgovarjala o bodočih nalogah Španije v sedanjih vojni. Po tem sestanku pa smo čitali v italijanskem uradnem fašističnem glasilu tole:

»Španija je danes še med državami, ki se ne vojskujejo in bo morda med njimi tudi še ostala. Toda njeni vodilni možje in njena politika pripadajo zvezi Nemčije in Italije. Španija ne skriva naklonjenosti nasproti Rimu in Berlinu in bo zmerom koristna državama osi, čeprav se morda ne bo vmešala v sedanji vojni spor.«

Španija je pač po zadnji državljanski vojni še močno oslabiljena, izkervavljena, opustošena in zadolžena, da ji nikakor ne kaže tvegati novo vmešavanje v vojno.

O zadržanju Rusije je venomer mnogo ugibanj. Na Brennerju je bil seveda znan del razgovora posvečen tudi tej skrivnostni orjaški državi, ki je baje

izvrstno oborožena, notranje dobro organizirana in se lahko mirno razgleduje po vesoljnem svetu. Rusija venomer naglašja svojo nevtralnost, ki jo v Rimu in Berlinu razlagajo kot dobro znamenje za nadaljnjo ureditev odnošajev med onimi državami, ki so nedavno podpisale berlinski pakt (Nemčija, Italija in Japonska), in Rusijo. Italijani, ki so še pred letom bili hudi nasprotniki Sovjetske Rusije, poudarjajo zdaj, da Italija z največjim zanimanjem spremlja razvoj Rusije. Pričakujejo tudi, da bo prišlo med Sovjetsko Rusijo in Japonsko do bolj znosnih odnošajev. Stara resnica je pač, da je Rusiji zelo po godu, če Japonska širi svoj vpliv nizdol po Tihem oceanu, kjer so kolonije evropskih držav, samo da se oddaljuje od azijske obale in zaledja, kjer je ruska politika najbolj občutljiva. Poročila z Daljnega vzhoda pravijo, da sta si Rusija in Japonska že razdelili svoja območja na Daljnem vzhodu, še zlasti pa na Kitajskem. Treba je počakati, da bodo dejanja pokazala, v koliko so ta poročila resnična.

Zadnje dni se je močno poostрила napetost med Anglijo in Japonsko.

Anglija bo od 17. t. m. dalje spet dopuščala prevoz orožja preko Birme na Kitajsko, s čimer so seveda japonski interesi močno ogroženi. Japonci so samovoljno zasedli angleško oporišče Vajhajvaj. Razmere so se tako poostriale, da so ameriški državljani zaradi vojne napetosti že bili poklicani iz Azije v domovino.

Dve največji državi na svetu, Amerika in Rusija, medtem nadaljujeta svoje veliko oboroževanje.

V Ameriki skoraj vsak dan določajo nove oboroževalne kredite in kličejo na vežbo številne rezerviste. Mornariško ministrstvo je te dni objavilo, da se bo ameriška vojna mornarica tako povečala, da bo štela več pripadnikov kakor kdajkoli v zadnjih 20 letih. Že zdaj šteje 240.000 moč. Kakor Nemčija, Italija in Japonska, se tudi Amerika in Anglija mnogo brigata za Rusijo. Angleškemu veleposlaniku v Moskvi, Crippsu, je dana

naloga, da ta teden podrobno obvesti ruskega zunanjega ministra Molotova o namenih Velike Britanije na Daljnem vzhodu. Tudi ameriški poslanik Steinhardt je imel zadnje dni daljši razgovor z Molotovom in mu je potrdil, da bodo Zedinjene države še nadalje na vso moč podpirale Anglijo. Molotov pa mu je zagotovil, da bo Rusija ostala strogo nevtralna tudi v bodoče. V tej zvezi je posebno važna izjava ruskega vojnega ministra Timošenka, ki je preteklo nedeljo poslal mladim oficirjem, ki so letos dovršili vojno akademijo, naslednje sporočilo:

»Sovjetska Rusija je po svoji modri mirovni politiki ostala izven vojne. To pa ne pomeni, da smo varni pred nevarnostmi, ki bi mogle ogroziti naše meje. V takih okoliščinah moramo biti pripravljeni na vse in bojna pripravljenost rdeče vojske se mora še povečati.«

Kar se tiče manjših evropskih držav, je pozornost posvečena zlasti Rumuniji, kjer hudo obračunavajo z bivšimi vodilnimi pristaji prejšnjega režima.

Zdaj so bile dognane podrobnosti, kako je bil ob koncu novembra 1938 umorjen voditelj Zelezne garde Codreanu in njegovih 13 najožjih sotrudnikov.

Pomor teh mladih ljudi, ki so se z besedo in delom vneli za to, da bi se Rumunija približala Nemčiji in Italiji, je bil poverjen orožniškemu majorju Dinulescu. Ta je dal dne 29. novembra 1938 zvečer prepeljati Codreana in ostalo trinajstoroč s policijskim avtomobilom iz zaporov v Rimniku v neki drugi zapor. Na dano povelje so orožniki v avtomobilu z jermenimi zadavili Codreana in vso trinajstoroč. Okoli 4. zjutraj so mrliča pripeljali v Bukarešto, kjer je bila v stari trdnjavi že tri dni prej izkopana velika jama, okoli katere je bila napeta bodeča žica. Ko je avtomobil pripeljal na dvorišče trdnjave, so orožniki še ustrelili v vsa trupla, narkar so jih vrgli v jamo. Grob so zasuli z zemljo in ves dan se nihče ni smel približati temu kraju. Naslednji dan so trupla spet izkopali in jih polili z 20 steklenicami žveplene kisline, ki je trupla izjedla. Nato so jama pokrili s plastjo betona, na katerega so nametali zemljo. Pravijo, da je major Dinulescu dobil za ta pomor 200.000 lejev (okrog 100.000 din), orožniki, ki so jih podavili, pa po 20.000 lejev. Ta odkritja so seveda zbudila mnogo ogorčenja. Po Rumuniji se je začela ostra gonja proti Angležem, češ da so krivi mnogih neredov na Rumunskem. Razni angleški državljani so bili prijeti, češ da so skušali po središčih petrolejske industrije delati škodo. Med Anglijo in Rumunijo vlada zato precej ostra napetost.

Vsa znamenja kažejo, da bo Rumunija v teku te vojne še prizorišče važnih dogodkov. Zadnje poročila javljajo, da so bili poslani v Rumunijo precej številni nemški vojaški oddelki, katerih namen je trojen.

Izvežbali bodo rumunsko vojsko, zavarovali bodo rumunske petrolejske vrelce proti uničenju od strani Angležev in utrdili bodo obalo Črnega morja, ker se Nemci boje, da bi utegnili angleška vojna mornarica dobiti svoboden prehod skozi Dardanele. V turški javnosti si razlagajo prihod nemške vojske v Rumunijo kot vojaško demonstracijo proti Turčiji. Kaj bodo k temu rekli Rusi, bomo pa v kratkem izvedeli.

V naši državi vzbujajo pozornost odločni ukrepi proti Židom. Te dni je stopila v veljavo posebna uredba, s katero so Židje izločeni iz veletrgovine z živili. Uredba pravi, da je treba pregledati vse tr-

govske obrate, ki se bavijo z nakupom in prodajo ljudske prehrane na debelo, ako so v židovski lasti. Za židovske obrate je treba smatrati tiste, katerih lastniki ali solastniki so bili Židje na dan, ko je stopila v veljavo ta uredba. Če bodo Židje kljub prepovedi na debelo trgovali s predmeti ljudske prehrane ali če jim bo kdo dajal potuho, se bodo prekrški kaznovali z zaporom do dveh let in z glgbo do pol milijona dinarjev.

Nadalje je ministrski svet v Beogradu predpisal posebno uredbo, s katero se omejuje vpisovanje Židov na vse visoke, srednje in strokovne šole v Jugoslaviji.

Dovoljeno je samo omejeno število židovskih študentov, ki se bo določilo s številom ostalih učencev na šolah v istem razmerju, v katerem je število državljanov židovskega rodu v primeri s številom ostalih državljanov. Tujci židovskega rodu pa sploh ne morejo obiskovati vseučilišč, višjih srednjih šol, učiteljskih in drugih strokovnih šol v Jugoslaviji.

Novice

* Zahvala. Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se ob priliki završitve lepo uspele 51. glavne skupščine v Ljubljani iskreno zahvaljuje predstavnikom oblasti, samouprav, korporacij in društvom, nadalje vsem delegatom in družbenim članom, ki so s svojo navzočnostjo pokazali zanimanje za naše delo. Upravi Kazine najlepša hvala za prepustitev dvorane. Obenem se zahvaljuje mo zlasti prisrčno tudi vsem, ki so sodelovali pri gradnji in pri slovesni otvoritvi Družbine nove šole pri Sv. Treh kraljih na Kobanskem. Vse svoje člane in prijatelje pa, ki so nam v minulem letu z nasveti, poro-

BUKOV ŽIR

zrelo, odpadlo blago, kupujem v vagon-skih pošiljkah — franco vagon nakladalna postaja. — Ponudbe na

REKLAM ROZMAN,
Ljubljana — Pražakova 8/I.

čili in gmotnimi prispevki pomagali, prosimo, da nam ostanejo zvesti tudi nadalje, da pridobivajo novih sodelavcev in borcev za družbine namene. — Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

* 40letnica posvetitve cerkve na Brezjah je bila počaščena preteklo soboto in nedeljo ob veliki udeležbi romarjev iz raznih krajev Slovenije. V soboto zvečer je pristopil k oltarju ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman ob veliki asistenci kanonikov in ostale duhovščine. Nato se je zvrstila od cerkve veličastna romarska procesija, kakršne so pri Mariji Pomagaj že od nekdaj na glasu. Mnogo romarjev je kar v cerkvi počakalo na prvo jutrnjo mašo. Dopoldne ob 10. je škof dr. Rožman ob slovesnem vrodu v romarsko cerkev imel lep govor, v katerem je poudaril, da je treba v Marijini kapelici zgraditi nov oltar. Nato je ob asistenci številne duhovščine opravil pontifikalno sv. mašo. Zelo lepo je bilo petje pomnoženega brezijanskega cerkvenega zbora. Popoldne so bile pete večernice, s katerimi je bila ta lepa verska svečanost zaključena.

* Odslej bomo imeli samo dva brezmesna dneva. Da se izenačijo brezmesni dnevi na ozemlju vse države, je ministrski svet na predlog trgovinskega ministra dr. Andresa izdal uredbo o izpremembi uredbe o varčevanju z živežem. Uredba se glasi: Četrtek in petek se določita po vsej državi kot brezmesna dneva. Ta dneva je prepovedana vsaka prodaja svežega telečjega, govejega in svinjskega mesa na drobno. Gostilne, javne kuhinje itd. ne smejo ta dneva postreči z jedmi s teletino, govedino in svinjetino. Ta prepoved ne velja za mozgane, jezik, pljuča, srce, jetra, ledvice, vampe, vranico in podobno od telet, govedi in svinj.

* Potovanje na Oplenac, Avalo in v Beograd priredi Zveza bojevnikov v Ljubljani v času od 25. do 27. oktobra. Odhod v petek 25. t. m. ob 8. zvečer, povratek v ponedeljek 28. oktobra ob pol 10. dopoldne. Prvi dan 26. t. m. obiščejo udeleženi grob »Neznane- ga vojaka« na Avali, se poklonijo spominu blagopokojnega kralja Aleksandra na Oplen- cu, na povratku si ogledajo naprave Gospo- darske zadruga v Venčcu in banovinsko zdravilišče v Arandjelovcu. Drugi dan je ogled mesta Beograda. Stroški za to potova- nje (vožnja po železnici, III. razred brzega vlaka, vožnja z avtobusom iz Beograda na Oplenac in skupno prenočišče) znašajo za osebo 350 din. Za prenočišče v hotelu so

veljavne dnevne cene in se mora ta strošek plačati posebej, kar je treba označiti v pri- javi. Prijave sprejema do sobote 19. oktobra pisarna Zveze bojevnikov na Masarykovi ce- sti (palača »Grafike«, II. nadst., v bližini glavnega kolodvora). Zveza vabi k udeležbi predvsem tiste, ki so že doslej potovali z Zvezo bojevnikov na razna bojišča, dobrodo- šli pa so tudi vsi bojevniki, njih znanci in prijatelji, ki še niso videli veličastnih spo- menikov na Oplencu in na Avali ter najlep- šega dela Šumadije.

* V spomin smrtno ponesrečeni Fridi Part- ličevi smo prejeli iz Sv. Marjete ob Pesnici naslednje pismo: Globoko nas je pretresla vest, ko smo slišali, da se je v soboto 14. sep- tembra v Mariboru smrtno ponesrečila Fri- da Partlič-Pernatova. Zjutraj je šla od hiše zdrava, vesela, ne sluteč, kaj jo čaka v Ma- riboru. Bila je s kolesom. Ko je hotela za- viti, oziroma ko je zavila proti Glavnemu mostu, jo je nenadno na križišču prehitel ne- ki šofer s težko naloženim tovornim avtomo- bilom. Peljal je čez njo in ustavil šele čez nekaj časa. Medtem je še podrl cementni steber na križišču. Nesrečna Frida se je zvi- jala na mestu, dokler ni prišel rešilni voz po njo in jo odpeljal v bolnišnico, kjer je v mu- kah po eni uri umrla. — Frida! Pravkar si dopolnila 16 let, komaj si začela prav spo- znavati, da živiš, in že si morala leči v pre- rani grob! Kličemo Ti: zbogom, draga, nad vse ljubljena Frida! Naj Ti bo lahka gomila, sladko spavaj v večnem snu! Na tem mestu pa še enkrat prisrčna hvala vsem, ki ste spremili v tako velikem številu našo nad vse ljubljeno Frido ter zasuli njen grob s tolikim cvetjem!

* Z novo uredbo o omejitvi avtomobilske- ga prometa je določeno, da je v nedeljah in praznikih vsak promet z luksuznimi avtomo- bili prepovedan. Prav tako je prepovedano voziti se vsak delavnik ponoči od 22. do 6. zjutraj. Uredba določa nekatere izjeme za tovorne avtomobile trgovskih tvrdk in za av- tomobile državnih oblasti. Glavni razlog, da je bila znova vpeljana omejitev avtomobil- skega prometa, je varčevanje z bencinom.

* Opozorilo hrvatskega bana delavstvu. Zadnji čas je bilo v banovini Hrvatski več stavk, ki so se izkazale za neprimerne. Ban- ska oblast v Zagrebu zato opozarja delav- stvo, naj ne naseda nobenim gonjam, ker pogostokrat v napačnem mnenju, da se bori za lastne pravice, pomaga tujim interesom. Podraženje živil je močno zadelo delavstvo

F. Gobey:

13

Umor na plesu

»Simancas bo doživel sto let,« je vzkliknil Galmier. »Jaz pazim na njegovo zdravje ka- kor na svoje oko.«

»Povejte mi, general, ali ni ženska, ki o njej trdijo, da je umorila gospodično Ori- valovo, tista lepa pevka, ki je pela na vseh koncertih pri markizi Barancos?«

Gaston je prebledel, Nointel pa ga je po- menljivo pogledal.

»Res ne vem njenega imena. Mislim, da te- ga tudi markiza ne ve.«

»Tem bolj, ker bi ji bilo najbrž zelo ne- ugodno, če bi zvedela, da je zahajala morilka v njeno hišo...«

»Toda, gospodje,« je tedaj odločno rekel Gaston, »nehajte že vendar s tem nesrečnim umorom. Kako vas more to tako zanimati?«

»Gospod Darcy ima prav,« sta odvrnila Galmier in general v en glas.

Med tem so povečevali in na mizo je stre- žaj prinesel penečega se vina.

Ko so nazadnje popili še črno kavo in si prižgali cigarete, je dejal general:

»Menda bo najbolje, gospodje, če gremo zdaj v naš klub in tam še malo kvartamo.«

»Hvala,« je urno odvrnil stotnik. »Darcy in jaz morava iti še nekam na obisk. Zdaj je pol desetih. Opolnoči se pa lahko spet vi- dimo.«

Američana ju nista zadrževala.

Ko sta stopila na cesto, je dejal Nointel Gastonu:

»Nisem maral, da bi nama sledila v opero.«

»To razumem, nerazumljivo pa mi je, za- kaj si se tako dolgo mučil z njima.«

»Zakaj?«

»Da! Saj veva zdaj prav toliko, kakor sva vedela prej.«

»Dragi moj, motiš se...«

»Saj sem vse slišal, toda...«

»Jaz sem pa zvedel nekaj, kar mi utegne še zelo dobro služiti.«

»Kaj si zvedel?«

»Da se je danes oglasil pri markizi Baran- cos odurni Simancas, ki ni prej še nikoli pre- stopil praga njene hiše.«

»In kaj sklepaš zaradi tega?«

»Dragi moj, markiza ni kar tako sprejela človeka Simancasove vrste. Nekaj resnega mora biti po sredi.«

»Kaj pa?«

»Ali si ne moreš misliti? Poslušaj! Če je snoči Simancas spoznal v Julijini loži marki- zo, ima zdaj proti njej strahovito orožje v svojih rokah.«

»Ali misliš, da je ona...?«

»Nisem še o tem prepričan. V operi bova morda še kaj zvedela. Moja preiskava je po- časna, zato pa zanesljiva.«

»Torej pojdeva zdaj v opero. Toda kaj bo- do rekli ljudje, ki me bodo videli, ko ven- dar pol Pariza ve, da sem bil Julijin ljub- ček?«

»Kaj te to briga? Glavno je, da bova kaj zvedela o gospodični Lesterelovi, saj greva tja samo zaradi nje.«

»Dobro, pa pojdiva! Čeprav ne pričakujem več dosti novega od vratarice lože, ki jo je nedvomno zaslislal moj stric.«

»Videl boš, da bo še marsikaj zanimivega. Jaz vem, kako izveleč iz takšnih žensk skrivnosti. Zlasti če ima ta ženska kakšno hčer, ki je plesalka ali pa ki poje v opernem zboru.«

»Ali to vratarico poznaš?«

»Morda. Dobila jo bova na hodniku pri kr- vavi loži.«

Ko sta prišla v opero, sta skozi veliko ve- žo šla po stopnicah.

»Pojdi, prijatelj,« je dejal Nointel. »Zdi se mi, da je konec drugega dejanja. Preden se bodo zagnali poslušalci na hodnike, poišče- va vratarico!«

Takoj sta jo dobila.

Bila je debela ženska in dremala je v ko- tu. Nos je imela skoraj bakreno rdeč, roke pa raskave kakor kakšna kuharica. Ker je imela glavo, sklonjeno, se ji je bil napravil trojen podbradek. Nointel se je sklonil, da bi videl, ali jo pozna.

Zdi se mi, da mi je sreča naklonjena.« je šepnil Gastonu. »Poznam jo! Ta ne bo imela zame skrivnosti.«

Nointel je zakašljaval in ženska se je pre- dramila.

»Dobro jutro gospa Majoré! Ali ste dobro spali?«

»O, vi ste gospod Nointel! Oprostite mi, kako vam?«

»Imenito in vam? Pa vašemu možu? In hčerkama Ismeriji in Pamelii?«

»Moj mož je vsak dan mlajši. Dekleti sta tudi zadovoljni. Samo meni ni najbolje.«

»Pa se vam ne vidi.«

In mednarodni zapletki so tudi v Jugoslaviji poslabšali življenjsko stanje. Zato bo banska oblast upoštevala vse upravičene delavske zahteve, vendar pa naglašja, da se to ne more zgoditi samo po tistem načinu, ki ga določa uredba o reševanju delavskih sporov. Po tej uredbi je stavka dovoljena, v kolikor predhodno posredovanje prvostopne oblasti ne dovede do sporazuma. Štrajk je docela zabranjen edino v onih podjetjih, kjer bi utegnil neposredno škodovati splošnemu javnemu blagru, kakor je preskrba z živili, z vodo in podobnim. Banska oblast poudarja, da je dolžnost hrvatskega delavstva, da samo po zakoniti poti zahteva svoje pravice, nikakor pa ne sme nasedati agitatorjem, ki ga nagovarjajo k nedopuščenim stavkam. Vsak nedopustni štrajk ali nasilen postopek, ki bo v nasprotju s predpisi in v škodo skupnosti, bo zatrt z najodločnejšimi ukrepi, ne glede na to, ali ga bo sprožilo delavstvo ali delodajalec.

* **Velika razstava nemške stavbne umetnosti v Beogradu.** Preteklo soboto so v Beogradu v paviljonih sejmišča odprli razstavo nemške stavbne umetnosti. Prvenstveno so razstavljeni modeli stavb, katere služijo splošnim namenom, zlasti pa model kancelske palače, modeli reguliranih nemških mest in drugih objektov. Prav tako so razstavljeni modeli delavskih kolonij. Iz Beograda bodo Nemci to razstavo prenesli še v druge prestolnice na Balkanu. Pri otvoritvi sta bila navzoča tudi knez Pavle in kneginja Olga.

* **Mednarodna razstava lepih fotografij.** V Zagrebu so v soboto odprli mednarodno razstavo umetne fotografije. Udeležuje se je trinajst držav s štirih celin. Razstavljenih je okrog štiri sto slik. Razstavo je odprl zagrebški župan dr. Mate Starčević z govorom. Med razstavljalci je tudi več Slovencev. Posebno so se izkazali razstavljalci iz Rusije, Italije in Jugoslavije.

* **Sladkor za čebele se ne sme podražiti!** Zaradi slabe letine je država priskočila čebelarjem na pomoč s tem, da je pripravila nezatrošarinjen sladkor, ki pa ni čist, temveč pomešan s papriko. Tak sladkor je običajno prejelo čebelarsko društvo od prodajnega urada v Beogradu, tako da ga je lahko interesentom oddajalo po ceni din 7.50 v Ljubljani. Zdaj pa je osrednje čebelarsko društvo podružnicam sporočilo, da se je sladkor podražil, tako da ga more osrednje društvo oddajati le po ceni din 8.50. S po-

višanjem cene so čebelarji zopet precej prizadeti, zlasti letos, ko od čebel nimajo prav nikakega dohodka, temveč že vse leto same izdatke. Marsikateri izmed revnih čebelarjev ne bo zmogel tega zneska, ker ga tarejo vsakdanje skrbi za preživljanje družine. Zato smo mnenja, da bi država za pitalni sladkor lahko vzdržala staro ceno, saj bi s tem podprla zelo važno panogo našega narodnega gospodarstva, ki je pri nas šele v razvoju in se mu obeta lepa bodočnost. Čebelarstvo s pridobivanjem zdravilnega in redilnega medu in voska je važna zadeva, ki zasluži več pozornosti in podpore kakor doslej. Prišli bodo časi, ko se bo to pokazalo v jarki luči in potrebi.

* **Za meščansko šolo v Rečici ob Savinji** se prizadeva prebivalstvo. Ta šola bi imela trgovsko-poljedelski značaj, da bi se mladina dovolj pripravila za trgovino z lesom, ki je najvažnejša gospodarska panoga v okraju, in da bi se bolje izobrazila v kmetijskem poklicu, zlasti v živinoreji. Odločujoči gospodje so obljubili podpreti pobudo in tako je pričakovati, da dobi meščanska šola tudi okraj, ki je edini v Sloveniji še brez nje.

* **Dovolj bo krompirja.** Letošnji pridelek krompirja je po Dolenjskem dober. V nižavah je precej odstotkov gnilega, zato pa so kmetovalci, ki imajo njive na visečih legah in bolj peščeno zemljo, lahko zelo zadovoljni. Krompir se prodaja na trgu od 1.50 do 1.75 din po kakovosti. Tudi turščica bo letos obrodila, ajda pa je slaba. Sadja letos Dolenjska nima nobenega, kar se predvsem pozna na domačem trgu. Spričo tega tudi naši posestniki ne bodo pridelali ne sadjevca in ne žganja. Slivovka se prodaja po 36 din liter, medtem ko je bila spomladi še po 15 din.

* **Sadna sušilnica v Metliki.** Napori krajevnega odbora Sadjarske in vrtnarske podružnice v Metliki, ki je že dolgo časa pripravljala graditev prepotrebne sadne sušilnice, so končno dovedli do uspeha. Podružnica pristopa h grajenju sadne sušilnice, ki jo postavi na lastnem zemljišču v Metliki. K temu je treba hvalevredno pripomniti uvidenost sreskega kmetijskega odbora v Črnomlju, ki je s podelitvijo podpore 2000 din omogočil začetna dela.

* **Zidje in splavarji.** V zadnjem času čutijo tudi naši dravski splavarji pojemanje zaslužka in zaposlitve. Kakor znano gre precej našega lesa na Madžarsko, kjer je lesna trgovina po večini v rokah Židov. Ti pa odklanjajo do nadaljnjega večje kupčije, češ da

ne morejo ničesar tvegati, ker ne vedo, kaj še lahko prinese razvoj evropskih dogodkov.

* **Cel splav lesa so mu ukradli.** Splavarji, ki plovejo proti Zagrebu, imajo svoje pristanišče pod savskim mostom v Brežicah. Pretekli teden je tam ustavil vrsto splavov g. Kapušin z Rečice ob Savinji. Ponoči pa so mu neznani zlikovci odpeljali cel splav, ki je bil pritrjen z močno vrvijo ob levem bregu Save, in ga odpeljali bog ve kam. Lastnik trpi okrog 14.000 din škode. Tatu so že za petami.

* **Sestrico je ustrelil.** V vasi Biskupiji pri Sibeniku je 10letni Gjuro Mitrović nehote usmrtil svojo 4letno sestrico Marijo. Ko je bil oče Ilija zdoma, je mali Gjuro brskal po podstrešju, kjer je našel očetovo puško. Pripeljal jo je v kuhinjo in jo za šalo nameril proti sestrici. Naenkrat se je puška sprožila in mala Marija je obležala na mestu mrtva, zadeta v glavo.

* **Razprava proti ponarejevalcem ameriških čekov.** Pred novomeškim okrožnim sodiščem je bila že drugič zanimiva kazenska razprava proti ponarejevalcem dolarskih čekov, ki so se pojavili v Beli Krajini. Na zatožni klopi sede štiri znane osebe iz Metlike, Črnomlja in Zaluke. Obtoženi, dve ženski in dva posestnika, so se pri zadnji razpravi prav spretno zagovarjali. Za obtožence so obremenilno izpovedali orožnik Krčmar in Stipan Ivan z Velike Pake. Ker k razpravi ni prišla ena glavnih prič, Leopold Šušteršič, je državni tožilec predlagal, da se poleg njega zaslišijo še neke nove važne priče. Senat je predlog sprejel in preložil zanimivo razpravo na 15. t. m.

* **23 jabolčnih dreves so mu posekali.** Posestnik Jožef Štih v Savinskem pri Makolah je opazil, da mu nekdo v njegovem sadovnjaku seka mlada jabolčna drevesa. Postavil se je s svojima sinovoma ponoči na prežeto ter so res zalotili dva fanta, ki sta zlomila nekaj jabolčnih dreves.

* **Poneverbe pri studenški občini pred sodiščem.** Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča je bila razprava proti 39-letnemu bivšemu uslužbencu občine v Studencih Josipu Kolariču, ki se je zagovarjal zaradi poneverb. Pri pobiranju občinske takse za zakol je poneveril 29.916 din. Občina ne trpi škode, ker je ta primanjkljaj založil občinski blagajnik. Kolarič je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapor in na 3 leta izgube častnih pravic, državni pravdnik pa se je pritožil zaradi prenizko odmerjene kazni.

»Včeraj je bilo še dobro... Toda danes... po vsem tem, kar se je snoči primerilo...«

»Kaj pa je bilo?«

»Ali mar ne veste?«

»O, da, na umor gospodične Orcivalove merite. Ali ste vi imeli službo?«

»Seveda. Samo tistale vrata pogledite! Kar kri mi šine v glavo, če pogledam številko na njih. In če pomislim, da sem jaz odprla vrata in jo videla mrtvo! Potem pa v sodno palačo, da me je zaslišal preiskovalni sodnik. Verjemite mi, potrebna bi bila postelja, kakor še nikoli doslej. Naša uprava bi me bila lahko vsaj nocoj oprostila službe...«

»Pa so res gospodje brezobzirni.«

»Da, prav imate. In jutri moram iti še enkrat na zasliševanje. Hotela sem odvesti dekletki vsaj enkrat na ples, pa nisem dobila dopusta. Obe morata biti nocoj do polnoči na odru. Ismerija je za drsalko, Pamela pa je za pažeta.«

»Nič zato, gospa. Občinstvo ima vajini hčeri rado. Vidite, tudi moj prijatelj in jaz sva prišla zato, da jima bova ploskala.«

»Zelo ste ljubeznivi, gospod Nointel! Če se ne motim, je vaš prijatelj gospod Gaston Darcy...«

»Da, on je.«

»Oprostite, gospod Darcy. Nekoč ste zelo pogosto hodili v opero, zdaj vas pa že najmanj leto dni nisem videla...«

»Preveč dela sem imel,« je odvrnil Gaston.

»Moj bog, kaj je z mojo glavo! Saj ste vi prihajali sem z gospodično Orcivalovo! Njena smrt vas je nedvomno hudo pretresla. Če bi bila jaz vedela, kaj jo čaka...«

»Ne bi bila umrla na tako žalosten

način, ji je segel Nointel v besedo. »Poznam vas. Levjega srca ste.«

»Da, res je. Svoji hčerki bi branila proti polku vojakov.«

»Ne dvomim, gospa Majore. Toda kaj hočete? Moj ubogi prijatelj gospodične Orcivalove ne more probuditi od mrtvih. Upa pa, da bo nje smrt maščevana. Pravijo, da jo je umorila neka ženska. Vi veste to najbolje. Če bi hoteli pomagati...«

»Toda ne tu, gospod Nointel. Res je, jaz vem marsikaj. Časniki samo ugibajo. Da, jaz pa vem...«

»Vse?«

»Pravim vam, da nihče ni uganil resnice. Še gospod sodnik ne.«

»Povejte mi...«

»Dragi Gaston,« se je hitro vmešal Nointel, »pozabljaj, da ima gospa Majore tu dosti dela. In gledališče tudi ni kraj za takšne pogovore. Gospa Majore pojde rajši z nama po predstavi na večerjo, in svoji hčerki bo tudi vzela s seboj.«

»Hčerki? Dragi gospod Nointel, saj veste, da to ni mogoče. Premlad, sta še in moj mož je tako strog. Res je nocoj s prijatelji nekje na deželi in se vrne najbrž šele jutraj, a vendar... Bojim se, da ne bi kdo obrekoval mojih otrok...«

»Ne bojte se, gospa Majore. Ne bo vam žal in gospodičnata tudi ne. Staval bi, da radi jesta jerebice...«

»Moj bog, pa še kako! Le malokdaj prideta do njih. Če bi zanesljivo vedela...«

»Bodite prepričani, gospa, da midva ne bova nikomur zinila niti besedice. Dogovorimo se, kje se dobimo zunaj opere...«

»Dobro, na oglu Helderjeve ulice. In večerjali ne bomo v separeju.«

»Tam bomo jedli, kjer se bo vam prav zdelo. Ob pol enih vas bova čakala.«

Med tem je bilo dejanja konec in gospa je morala iti.

»Od te ženske pričakujem marsikaj,« je resno dejal Nointel.

»Dvomim, da bi bilo njeno besedičenje kaj vredno,« je vzklil Gaston.

»Sicer je pa najbrž že stric vse izvlekel iz nje.«

»Morda mu ona ni kaj prav povedala. Naj bo kakorkoli — nekaj bova že zvedela.«

»Pojdiva zdaj v pritličje. Nedelja je in najini znancev bo vse polno.«

Gledala sta okoli sebe in opazovala ljudi. Zlasti Nointel jih je pozorno meril.

»Glej, glej,« je iznenada vzklil Gaston.

»Markiza je tudi tu.«

»Markiza Barancos? Ali je to mar kaj čudnega?«

»Dragi moj, drugače hodi ona samo ob petkih v gledališče. In poleg tega mora biti še utrujena, ko je bila snoči tu.«

»Spominjam se. Pravil si mi, da si jo videl.«

»Še celo govoril sem z njo. Bog ve, ali naju je opazila. Da, je že obrnila sem svoj daljnogled.«

»Ne vidim je. Kje pa je?«

»Ne obračaj se zdaj. V svoji loži je. Staval bi, da je prišla sem le zaradi tega, da ne bi mislili, da je bila včeraj tu.«

»Dvomim.«

»Potrpi! V gledališču je tudi Prebord. Buji v markizino ložo. Samo v loži 27 ni žive duše. Najbrž jo je dal stric zapečatiti. Rado-

* **Sodba zaradi zločina na Barju.** Pred tedni je bila razprava proti delavcu Stanku Jankoviču iz Črne vasi, ki je bil obtožen, da je za pustno nedeljo pri Mokarju na Ižanski cesti na Barju do smrti zabodel posestnika Feliksa Skafarja, preložena, ker je sodišče hotelo zaslišati še nekaj prič. Zdaj pa se je vršila pred ljubljanskim okrožnim sodiščem ponovna razprava, na kateri je bil Jankovič zaradi uboja obsojen na dve leti in pol robije. Njegov branilec in državni pravdnik sta prijavila revizijo in priziv. Zasebna udeleženka, Skafarjeva vdova, je bila zavržena na pot civilne pravde.

* **Obe nogi mu je odtrgalo.** Nedavni večer so pripeljali v Ljubljano z Jesenic sedemindvajsetletnega Vinka Ambrožiča, ki je bil prišel pod vlak. Ambrožič je bil uslužben pri direkciji državnih železnic Ljubljana — Jesenice. Vlak mu je odtrgal obe nogi pod kolenom. V ljubljanski bolnišnici je bil nesrečni še pri zavesti in so zdravniki mislili, da ga bo celo mogoče rešiti. Ob eni ponoči pa je nenadoma umrl.

* **Lokomotiva je zdrobila voz, naložen s hlodi.** V bližini čuvajnice v Sp. Brežnici pri Poljčanah se je pripetilo na progi trčenje med vlakom in dvovprežnim vozom, naloženim z lesom. Posestnik Peter Hajšek iz Laporja je peljal s hlodi naložen voz čez progo, dasi je bil na prelazu že znak zvonca, da se bliža vlak in da se bodo zapornice spustile. Komaj je zapeljal voz med zapornice, so te že padle. Posestnik je imel samo še toliko časa, da je izpregel konja in dva vola izpred voza, ter pogal živali s proge, voz pa je ostal na tračnicah. Lokomotiva vlaka, ki je pridrvel po progi, je zadela z vso silo v voz ter ga zdrobila, hlode pa je razmetala ob progi. Strojvodja je ustavil vlak ter ugotovil, da ni stroj dobil nobenih poškodb.

* **Velika železniška nesreča.** Blizu železniške postaje Kusadak na progi Beograd—Niš se je v petek zjutraj zgodila huda železniška nesreča, pri kateri so bili štirje ljudje ubiti, osem pa ranjenih. Trčila sta brzi vlak, ki je v petek zgodaj zjutraj odpeljal s postaje Niš proti Beogradu, ter tovorni vlak, ki pa je bil prazen. Tovorni vlak je vozil proti Prahovu, kjer naj bi bil sprejel nemške izseljence, ki prihajajo iz Besarabije. Vlaka bi se bila morala križati na postaji Velika Plana. Ker pa je tovorni vlak imel zamudo, je na tej postaji nadaljeval vožnjo, da bi se z brzim vlakom križal v Kusadku. Na odprti progi zunaj postaje Kusadak pa

sta se oba vlaka že srečala ter se zaletela drug v drugega. Prvi so prihiteli na kraj nesreče kmetje, ki so začeli pomagati ponesrečencem. Takoj so bile obveščene tudi železniške oblasti. Prizor je bil strašen. Obe lokomotive sta se dobesedno zajedli druga v drugo, kar ni čudno, če vemo, kako naglo vozi brzi vlak na odprti progi. Poštni voz in ambulanta sta docela razdejana, saj vozita takoj za lokomotivo. Poštni paketi so bili razmetani daleč okoli. Ambulantni voz se je s svojim zadnjim delom zaril v spalni voz, ki je vozil za njim. K sreči pa je v spalnem vozu bilo samo šest potnikov in pa dva uslužbenca. Od teh pa ni bil nihče ranjen. Tudi potniki zadnjih vagonov so pripovedovali, da se jim sunek ni zdel tako hud, da bi bili mislili na tako nesrečo. Šele ko so stopili iz vlaka, so videli, kaka nesreča se je zgodila. Iz poštnega vagona so med tem potegnili dva mrtva poštna uslužbenca iz Beograda, Ratislava Štefanoviča in Milorada Demića. Iz poštnega voza so potegnili tudi mrtvega poštnega inšpektorja iz Skoplja Aleksandra Todoroviča. Hudo nevarno ranjen je poštni kontrolor Marko Milojković, ranjenih pa je še več poštinih uslužbencev. Tudi železniško osebje je imelo svoje žrtve. Ranjena sta oba kurjača, vlakovodja brzega vlaka, strojvodja tovornega vlaka ter en sprevednik. Poštni uslužbenec Zorič, ki so ga ranjenega potegnili iz vagona, je kmalu potem umrl.

* **Predsednik okrožnega sodišča okrađen.** Iz stanovanja upokojenega predsednika okrožnega sodišča Aleksandra Hrašovca v Čopovi ulici v Mariboru so odnesli tatinski zlikovci 150 din gotovine, uro budilko in večjo količino cigaret. Policija poizveduje za njimi.

* **Polir aretiran na banovinski cesti.** Na banovinski cesti pri Gornjih Sušicah, občina Dolenjske Toplice, popravljajo cesto. Pri cestnih delih je bil zaposlen kot polir človek s srednješolsko izobrazbo, ki je bil sprejet v službo iz milosti; že pred letom je zagrešil kazniva dejanja, zato mu je bilo onemogočeno dalje pohajati v šolo. Toda prvo kaznivo dejanje ga ni še izmodrilo. Spet se je lotil nečednega dela ter vlomil v kolo-dvor v Kandiji pri Novem mestu. Pred dnevi so ga na Gornjih Sušicah aretirali, potem ko so pri njem napravili hišno preiskavo in našli več stvari. Baje ima na vesti še nekaj podobnih reči. Vest o aretaciji mladega moža, ki je imel pri popravilu ceste važno

opravilo, saj je najemal delavce in jih plačeval, se je kaj hitro raznesla po vasi in ljudje se ne morejo načuditi, kako morejo biti celo »študirani ljudje« podvrženi zločinskemu nagibom.

* **Vročekrvna mejaša** Lojze in Jože, dva trdna posestnika iz Dedne gore pri Krškem, sta bila do nedavna prav dobra prijatelja. Ko pa je te dni pokosil Lojze svoj travnik, je videl, da je pridelek manjši, zato je pokosil še nekaj Jožetovega. Tako vsaj je Jože dokazoval Lojzetu, ki pa si tega ni pustil očitati. Oba sta se napotila na travnik, da vidita, koliko je resnice. Spotoma je Lojze naskočil Jožeta, ki jo je urnih krač popihal v bližnji vinograd in izril kol, s katerim je nato nekajkrat udaril po Lojzetu, dokler se ta ni zgrudil. Vse to je videla Lojzetova žena, ki ni hotela pustiti moža na cedilu in je s kladivom obdelala Jožeta, da je tudi ta obležal. Oba mejaša sta morala iskati zdravniške pomoči. Poškodbe obeh so precej resne. Ko pa okrevata, bosta stopila pred sodnika.

* **Utopljenec v potoku.** V potočku Mejašu, ki teče skozi Štepanjo vas in se izliva v Ljubljano, je Frančiška Kramerjeva iz Štepanje vasi opazila utopljenca in o tem obvestila policijo. Utopljenca so potegnili iz vode in ugotovili, da je posestnik Matevž Jager, rojen leta 1890 v Podmolniku in pristojen v Ljubljano. Utopljenca je spoznala njegova žena. Vse kaže, da se je Jager ponoči ponesrečil, ker na truplu ni bilo nobenih znakov nasilja.

* **Otrok se je rodil z zobmi.** V Vrgorcu pri Splitu se je primerilo čudo, s kakršnimi se včasih poigra narava. Kmetu Anti Klaričiču se je rodil sin, zdrav in lepo razvit, v nekem pogledu še celo čez mero: v nežnih čeljustih je imel dva sekalca popolnoma izrasla, ostali zobje pa so v takem stanju, kakor jih vidimo sicer pri otrocih po enem letu starosti. Zdravniki sodijo, da mu bodo v kratkem zrasi tudi vsi ostali zobje.

* **Vlomilci so odnesli 54.000 din.** Neznani vlomilci so vlomili v pisarno tvrdke Viktorja Serša v Draškovičevi ulici v Zagrebu. Z vrtnim strojem so prebili jekleno blagajno in odnesli okrog 30.000 din v našem denarju in za 24.000 din tujih valut. Na delu so bili pravi strokovnjaki, ki so bili pred vlomom natakali rokavice, da so pred policijo zabrisali vsako sled.

* **Življenje za čik.** Nenavadna prometna nesreča se je pripetila v Sarajevu. Po cesti je šel 75letni brezposelni delavec Izidor Ha-

veden sem, kako se bo gospa Majore nalepotčila.

»Upam, da nama ne bo treba z njo in z njenima hčerkama večerjati v kakšni javni dvorani.«

»Večerjali bomo, kjer se bo dalo. Gl., gospa markiza te menda kliče.«

Markiza je res mahala s pahljačo.

»Ne bom maral razumeti njenega poziva. Ne ljubi se mi hoditi k njej.«

»Ne bodi neumen. Pogovor z njo je največ, kar si moreva danes želeli. Če ne pojdeš takoj k njej, te kar pustim in grem.«

»Kaj naj bi pa pri njej počel? Kaj naj ji rečem?«

»Ne boj se, govorila bo že ona. Vidi se, da je na nekaj zelo radovedna. O čem, misliš, bi rada govorila? Najbrž o zločinu. Lepo ji vrni pozdrav in pojdi k njej.«

Gaston je iz vpljudnosti odzdravil. Znaki njene pahljače so postali zdaj hitrejši. Moral jih je razumeti.

»Dobro,« je potem dejal, »če že moram iti...«

»In veš, kaj boš moral tam delati?«

»Kaj pa spet?«

»Dragi moj, dvoriti ji boš moral.«

»Tega pa ne morem. Prosim te, pomisli,endar...«

»Nič ne bom pomišljal. Bodi preračunano galanten. Rad bi te spremil, tja ker še nikoli nisem bil v njeni hiši, se to ne spodobi. Sam pojdi in dobro si vbij v glavo vsako besedico iz njenih očarljivih ust.«

Gaston ni dobil v markizini loži nobenega drugega kavalirja.

»Napoved stela le prišli, mu je prijazno rekla markiza. »Dolgo sem vas morala pro-

siti. Zdaj ste tu in ne bom vas tako hitro pustila. Sedite zraven mene. Želim, da vas vidijo z menoj.«

Gaston je hotel nekaj pripomniti, pa ga je prestregla:

»Pomislite, da prihajam z večerje, ki jo je priredil neki ameriški milijonar. Vsi so bili oblečeni kakor dvorjari in jedli so kakor divjaki. Potem sem se jih le rešila in zatekla sem.«

»V nedeljo!«

»Da, v nedeljo. Jaz imam najrajši to, čemur se daje ženske ogibljejo. Saj sam veste, da je naše življenje v salonih takšno kakor življenje veveric v kletkah. Časih me prime, da bi šla plesat v kakšno predmestno krčmo.«

»Ni treba, ko imamo vendar plese v op...«

»Za... je ples v operi kar predolgčasen.«

»Morda sodite tako, ker ga še niste videli?«

»Saj ne veste tega.«

»Ali ste bili?« je hitro vprašal Gaston.

»Sem, je odločno rekla markiza.

»Snoči?«

»Kaj pa vas to zanima?« ga je podražila.

»Oprostite, toda sami ste izzvali to vprašanje.«

»Priznam. Vem tudi, zakaj vas zanima, ali sem bila na plesu! Ker ste bili vi tam.«

»Bil sem, pa vas nisem videl.«

»Kako pa hočete spoznati žensko v domu in s krinko? Kdo je gospod, ki je bil pravkar v vaši družbi?«

»Henrik Nointel, bivši stotnik pri huzarjih.«

»Zakaj ga niste poznali s seboj?«

»Ker ga še nikoli niste povabili...«

»Hm, če sem mu všeč, bi ga bili lahko vi privedli k meni.«

»Ne zahaja dosti v družbo. Pravi medved je.«

»Rada bi ga ukrotila. Na koncu dejanja ga privedite!«

»Prav rad, gospa markiza. Takoj pojdem ponj.«

»Ne, počakajte še, da se konča balet!«

Med tem se je dvignil zastor in ko je občinstvo še ploskalo, je Gaston pokimal Nointelu v znak, da se zadeva dobro razvija. Na koncu dejanja mu je dejala markiza:

»Pojdite zdaj po prijatelja!«

Gaston je šel in srečal stotnika na hodniku.

»Torej?« ga je vprašal Nointel.

»Zdi se mi, da je ta ženska nekoliko pri-smuknjena.«

»To ima v krvi. Ali je kaj govorila o zločinu?«

»Nič. Toda nedvomno ve o njem marsikaj.«

»Pa je nisi znal pretentati, da bi bila kaj povedala?«

»Poskušal sem, pa je bilo vse zastoj. Ko sem že mislil, da bo začela govoriti, je pa preskočila na drug pogovor.«

»Za takšne ženske je le eno sredstvo. Priporočil sem ti, da ji dvori. Ali si me ubogal?«

»Nisem. Če bi bil to poskusil, bi se bila iz mene norčevala.«

»Toda Prebord ji dvori in to ji je očitno všeč.«

(Dali.)

raga, po poreklu Čeh, pa je s pločnika opazil ogorek cigarete, ki ga je bil nekdo odvrget na tramvajski tir. Stopil je s pločnika med tračnice in se sklonil, da pobere žik. Tedaj pa je izza vogala pridrvel tramvaj in ga podrl. Ceprav si je voznik na vso moč prizadeval, da ustavi voz, so Harago mrtvega potegnili izpod koles.

* Na lastno prošnjo so jih izgnali iz Subotice. Te dni je prišlo v Subotico okrog 120 delavcev iz Bosne, ki so upali, da bodo našli zaposlitve pri spravljaju poljskih pridelkov. A možje so bili bridko varani v svojih pričakovanjih. Prav zadnji čas se je po vsej Vojvodini vrnilo mnogo domačih delavcev z vojaških vežb, tako da so do kraja zasedli sezonski delovni trg. Ker so bili Bosanci brez denarja, so naprosili policijo v Subotici, da jih izžene v domače občine, da bi na ta način prišli do brezplačnega prevoza na železnici. Policija je njihovi prošnji ustregla in prvi prihodnji vlak je v dveh posebnih vagonih odpeljal 120 delavcev v Bosno.

* Strahovit dvojni umor. Nedavno noč so neznan razbojnik z mesarskim nožem zaklali mesarja Ivana Balentovića in njegovo ženo Katico v Županji pri Vinkovcih. Balentović je bil zvečer s svojo ženo in sinom visokošolcem Ivanom na neki veselici. Okrog 1. sta z ženo odšla domov, mdtm ko je sin ostal še nekaj časa v gostilni. Ko je okrog pol 4. prišel z dvema prijateljskima do domače hiše, je opazil, da se v spalnici prižiga in ugaša luč. Potrkal je na okno, nakar se je soba spet zatemnila, obenem pa so fantje videli, kako je nekdo pri zadnjih vratih pobegnil čez dvorišče in čez vrtove. Pozneje so v spalnici našli očeta in mater zaklana na postelji. Policija je razpisala 30.000 din nagrade za izsleditev morilca.

* Vlom v Zadrugo na Frankolovem. Na Frankolovem je bilo nedavno noč vlomljeno v zadrugo, odkoder je vlomilec odnesel za 10.000 dinarjev blaga. Vlomilec, ki so mu morale biti razmere toč dobro znane, je najprej vdrl v mlin, kjer je dobil železen drog, s katerim je potem vlomil v trgovino in tu vse premetel. V blagajni ni ničesar našel, pač pa si je nabral precej blaga, zlasti kave in tobaka za približno 10.000 dinarjev. Oblasti so storilcu baje že na sledu.

* Blazen način maščevanja. Iz Konjice v Bosni poročajo o strašnem zločinu, ki ga je na tamošnji postaji izvršil kmet Rajić Jurkić nad svojim sosedom Markom Kožulom. Jurkić je precej nasilen človek in Kožul ga

je tožil zaradi nekih surovosti. V torek je bila na sodišču razprava, ki pa je bila preložena, ker hoče sodišče zaslišati še nekatere priče. S sodišča se je Marko Kožul s svojim bratom Ivanom vrnil na železniško postajo, da počaka na vlak. Marko je legel na tla in zaspal, njegov brat pa je sedel za mizo pred blagajniškim oknom, tako da je bil s hrbtom obrnjen proti vratom. Iznemada je v čakalnico stopil Jurkić s svojo ženo, a ko ju je zagledal, je brez besede stopil k Ivanu in ga z nožem sunil v pleča, a ko mu je Ivan pobegnil, se je sklonil nad spečega Marka, ga z roko stisnil za vrat in ga z nožem oklal po vsem životu, da je na mestu izkrevavel. Po izvršenem zločinu se je Jurkić sam javil orožnikom.

* Hrabra žena je pregnala maskiranega vlomilca. Posestnica Marija Majhnova iz Zgornje Voličine v Slovenskih goricah je imela svojevrsten doživljaj. Ko se je vrnila s poljskega dela domov, je opazila, da so bila vežna vrata nezaklenjena, četudi jih je bila pred odhodom z doma zaklenila. Takoj je zaslutela, da mora biti nekdo v hiši. Poiskala si je primerno obrambno sredstvo, nato pa je pričela iskati po hiši. Pod svojo posteljo je zares izsledila vlomilca, ki pa je ob odločnem nastopu Majhnove pobegnil na prosto. Orožniki so zlikovcu že na sledu.

* 45.000 din za 30 din. Da je na kmetih ponekod še zmerom denar doma, a da tistim, ki ga imajo, ne gre rad izpod palca, priča naslednja zgodba iz Obrenovca: V mesto je prišel po opravih kmet Dragoljub Djutunović iz Ušća. Mimogrede se je ustavil v neki trgovini, a ko je poravnal račun, mu je padla listnica s 45.000 din iz žepa. Nič hudega sluteč je odšel dalje po opravih. Šele čez čas je listnico našel mladi trgovski pomočnik Ilija Jelisavčić, ki je na svoje začudenje uziiral v nji skladovnico tisočakov. Takoj je o stvari obvestil svojega šefa, nato pa odhitel po mestu, da poišče raztresenega bogataša. Nazadnje ga je našel na sodišču, kjer je bil zaslišan v neki zadevi. Djutunović se zmerom ni vedel, da je listnico izgubil, a najditelju se je izkazal po svoje velikodušnega: v nagrado, da je na vso sopo pritekel za njim s 45 jurji, je vrlemu pomočniku poklonil 3 kovače.

* Zverinski morilec pred sodniki. Morilecu Numanu Sadikoviću je sodilo te dni sodišče v Kosovski Mitrovici. Numan je bil že od mladega nagnjen k slabemu in je nekoč sodeloval celo pri nekem umoru. Krivde mu

niso mogli dokazati in slednjič se mu je celo posrečilo, da je bil sprejet k orožnikom. Na svojem službenem poslu se je seznanil z bogatim kmetom Minom Miškovićem, ki je bil star 100 let. Ta je imel že priletno hčerko, okrog katere se je Numan začel vrteti, da bi se na ta način polastil velikega premoženja, ker je bila hčerka Dostana edinka. Slednjič se je dal še pokrstiti in se oženil. Bogati kmet je dal tedaj prepisati nanj polovico imetja, polovico pa na ime svoje vnukinje Radmile. Nenadoma pa je Dostana umrla in Numana se je polotil strah in bojazen, da bo poslednji stari Mišković vse imetje dal vnukinji. Skušal je dobiti Radmilo za ženo, ker pa ni šlo zlepa, je nekoč starca in vnukinjo s sekuro pobil in hišo zažgal. Ko je storil ta zločin, se je spomnil, da bi utegnil njegov kum Nikolić izvedeti, kaj je storil. Šel je zato še temu zažgat hišo, nato pa je oborožen s puško in bombami pobegnil proti albanski meji. Ko pa je nekje prenočeval, so ga ljudje opazili in obvestili orožnike. V preiskavi se je znal zvito zagovarjati. Trdil je, da je svojega tasta in Radmilo umoril zaradi tega, ker sta bila oba obsedena od zlodja. Nekaj časa je poskušal simulirati tudi norost, pa se mu ni posrečilo zdravnikov preslepiti. Vse kaže, da ga bodo kot zakrknjenega morilca obsodili na smrt.

* Premožen posestnik je ubil mlado gosposinj. V Jaši Tomiću v Vojvodini je neka Elizabeta pred dnevi osumila zakonca Gajerja, da sta ukradla nekaj perja in krompirja. Gajerja sta vložila tožbo pri sodišču. Ko sta se vračala domov in sta šla mimo Elizabetinega doma, je Elizabeta vzkliknila: »Lopovi, lopovi!« To je Gajerja tako razsrdilo, da je z ženo planil v hišo in napadel Elizabeto. Najprej sta jo pretepla, toda Gajerju še ni zadostovalo. Skočil je na dvorišče po sekuro in zamahnil po Elizabeti, da je na mestu izdihnila. Po aretaciji sta zakonca Gajerja nekaj časa tajila zločin, nato pa naenkrat vse priznala. Senzacija v okolici je tem večja, ker je Gajer premožen posestnik, ki premore 40 orahov zemlje. Pred 6 leti je umrl njegov oče zaradi bolehanja na možganih, zato bodo tudi aretiranca preiskali zdravniki, da doženejo, če je bil pri zločinu sploh prišteviti.

* Pekel v družini. V vasi Osudjevcu v občini Vojakovcu pri Križevcih na Hrvatskem se je zgodila strašna družinska žaloigra. 58-letni posestnik Anton Prugović je popival v svoji zidnici s sosedom Šimnom Rumenja-

EMILIO SALGARI IZGNANCI

»Da, žal trije. Četrty je bil navaden zločinec.«

»Zadeva je resna, Demidov! Guverner v Irkutsku bo besnel, ko bo izvedel za ta dogodek. Treba jih bo na vsak način ujet! Ali ste me razumeli?«

»Zapovedal sem, da jih morajo dobiti žive ali mrtve.«

»Če se jim bo le posrečilo! Kdo so prijeti?«

»Polkovnik, študent in inženjer! Polkovnik Vasiljev je pravcat Herkul po svoji moči in pogumu. Že mnogo opravka smo imeli z njim. Kaznoval bom vsakega na petindvajset udarcev s knuto, da jih bo v bodoče minilo veselje do bega.«

»S knuto! Da, to je vaša večna pesem!« je rekel Baunje posmehljivo. »Ničesar drugega ne znate kakor pretepati... Kje je polkovnik?«

»V ječi v skladiščnem poslopju.«

»Pazite, da vam ne uide! Mož je nevaren!«

»Ali boste ostali dalje časa tu, gospod hetman?«

»Nekaj dni. Prispel sem šele včeraj. Svojega prijatelja spremljam, starega kneza Petrova, ki je tu na lovu na medvede. Našli so baš sled za medved v gozdu, ko smo zaslišali strele in alarm vaših straž.«

»Ali nimate svojih sani tukaj?«

»Pustil sem jih pri neki koči v gozdu. Sve-tujem vam, da takoj zadelate stari rov, sicer bodo skušali skozenj pobegniti še drugi jet-

niki. Medtem si bom s svojim prijateljem ogledal rudno ležišče.«

Ne da bi se bil dalje bragal za inšpektorja, je ubral za Dimitrijem in Fedorjem pot proti skladišču.

Bilo je to veliko poslopje, delno leseno, delno zidano. Razen skladišča za rudo so bili v njem zapor, majhna bolnišnica, kuhinja za kaznjence in različna stanovanja za paznike in policiste.

Hetman je obstal pred zgradbo in jo opazoval. Zdajci se je razjasnil njegov obraz. Zdelo se je, da mu je bila padla na um dobra misel.

Pogledal je na uro. Kazala je šele sedem zjutraj. Bila je ugodna ura. Vzel je beležnico iz žepa in napisal s svinčnikom: »Marija Fedorovna je tu. Čuvamo nad vami. V. B.«

V kroglico zviti listič je vtaknil v notranji žep.

»Obvestil bom tvojega gospoda, da smo tu,« je rekel Dimitriju.

»Ali lahko vidimo polkovnika?«

»Ne.«

»Pri vašem položaju vendar to ne more biti težavno.«

»Gledati moram, da se izognem vsakemu sumu, ki bi mogel pasti name. Smatrali bi me takoj za vašega pajdaša.«

Šli so mimo stražnikov, ki so spoštljivo pozdravili, nato pa stopili v veliko skladišče,

kjer so navidezno z velikim zanimanjem opazovali zalogo rude. Zatem so obiskali bolnišnico in naposled kuhinjo.

Kuharji so pravkar pripravljali neokusno rženo kašo, ki jo naj dobe jetniki za zajtrk.

Nejevoljen se je obrnil hetman na vodjo kuhinje: »Slišal sem hude pritožbe glede slabe kakovosti vašega kruha. Pazite se! Z guvernerjem v Irkutsku se ne boste šalili!«

»Ah, kaznjenci se zmerom pritožujejo, gospod hetman. Radi bi imeli vsak dan slašče!«

»No, včasih so pritožbe upravičene. Hočem enkrat malo pokusiti vaše jedi, da se bom osebno prepričal, kako je z njimi.«

»Tukaj je!« je vzkliknil kuhar in mu dal jerbas s tremi sibirskimi kruhi in s skledo kaše iz slabo zmlete ržene moke.

Baunje je prelomil kruh in ga pokusil. Spretno je med tem potisnil pod skorjo v kroglico zviti popisani papirček.

»Kruh ni slab, a bil bi lahko boljši!« je rekel hetman Baunje.

Ko pa je pokusil kašo, je skremžil obraz.

»Strašen okus ima! Za danes naj bo. Če pa jutri ne bo kaša boljša, bom podpiral pritožbe jetnikov pri guvernerju.«

Nato se je obrnil k svojim spremljevalcem: »Kdaj bomo obiskali rudnik?«

Vsi trije so stopili iz zgradbe. Toda niso šli v rudnik, temveč na mahten grič, na videz zaradi tega, da bi občudovali razgled po Algezijski dolini, v resnici pa zato, da bi nemoteno izpregovorili med seboj nekaj besed.

Ko se je hetman prepričal, da ga ne more nihče slišati, je rekel:

»Pazita zdaj! Drevo bomo večerjali pri policijskem inšpektorju. On stanuje v tej hiši

kom, ko je prišel v zidanico njegov 30letni sin Pavle. S sekuro v roki je hotel sin izsiliti, da odnese vinski most. Oče se je uprl in nastal je prepir, kakor že večkrat doslej. Sosed Rumenjak se je odstranil iz kleti in je šel v vas povedat, da sta se oče in sin spopadla. Od Rumenjaka obveščena o pretepu se je Prugovičeva žena Antonija brž podala v vinograd. Sin je ni pustil v klet in je lahko samo skozi vrata videla, da leži mož krvav na tleh. Hitela je v vas po zeta, medtem pa je sin pokrtil truplo svojega očeta s slamo in zažgal klet. Kmetje, ki so prihiteli na pomoč, so še izvlekli truplo iz goreče kleti, zgoreli pa sta že obe nogi do kolena, obe roki in tudi glava je bila tako ožgana, da obraza ni bilo mogoče spoznati. Za pasom je imel pokojnik zaprt nož, kar priča, da se oče ni branil z nožem. Na desni strani vrata je bila globoka rana, zadana od sekire. Ubijalčeva mati Mara je izpovedala, da se je že dolgo bala nesreče. Oče in sin sta se večno prepirala in pretepevala, da je bil v družini pravcati pekel. V veliki meri pa je bil oče sam kriv, ker je že sina od mladih nog navažal k zlobnosti. Sin je izpovedal, da mu uboja ni žal, ker se je eden moral umakniti.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na živinskem sejmu v Ptuj dne 1. oktobra so bile naslednje cene: voli I. 8.25, II. 6.50, III. vrste 5; telice: I. 7.50, II. 6.75, III. 6.25; krave: I. 7, II. 6, III. 5.25. V Kranju: voli I. 9, II. 8.50, III. 7; telice I. 9, II. 8.50, III. 7; krave I. 8.50; II. 7.75; III. 6; teleta I. 9.50; II. 8.25. V Litiji: voli I. 8.50, II. 8, III. 7; telice II. 7.50, III. 7; krave I. 7, II. 6.50, III. 6; teleta I. 11, II. 10. V Črnomlju voli od 8 do 9 din, junci in teleta enako, biki od 7 do 8 din. V Krškem: voli I. 8.50, II. 8, III. 7.50; telice I. 8, II. 7.50, III. 7; krave I. 7, II. 6.50, III. 6; teleta I. 9, II. 8 din.

KONJI. Na živinskem sejmu v Ptuj so bili konji po 700 do 6000 din komad, žrebata od 1000 do 2800 din za komad, osel 3 din za kg žive teže.

SVINJE. V Ptuj so se 1. oktobra prodajale svinje po naslednjih cenah: prašiči špeharji po 12, pršutarji po 11 din za kg žive teže; prasci od 6 do 12 tednov stari 80 do 230

din za komad; debele svinje 12 do 13; plemenske svinje 9 do 11 din za kg žive teže. V Krškem špeharji 14 din, pršutarji 12 din za kg žive teže. V Kranju špeharji 16 do 17, pršutarji 14 do 15 din za kg žive teže, pujski 7 do 8 tednov stari 250 do 300 din za glavo. V Litiji špeharji 16, pršutarji 14 din za kg žive teže. V Črnomlju prašički po 8 tednov stari od 170 do 250 din za glavo. Plemenske svinje za rejo od 15 do 16 din za kg žive teže.

KRMA. V Kranju lucerna 1.50 do 1.75, seno 1.50 do 1.70 din za kg. V Litiji lucerna 1 din, seno 0.80, slama 0.50 din. V Krškem lucerna 1 din, seno 0.75, slama 0.45.

SIROVE KOŽE. V Krškem goveje 14, telečje 16, svinjske 10 din za kg, v Kranju goveje 20, telečje 22, svinjske 9 do 11 din za kg. V Litiji goveje 20, telečje 26 din za kg.

VOLNA. V Kranju neoprava 34 do 38, oprana 48 do 56 din za kg. V Slovenskih Konjicah neoprana 35, oprana 50 din za kg.

ZABELA. V Kranju sveža slanina po 24, svinjska mast po 26 do 28 din kg. V Litiji slanina 24, svinjska mast 26. V Slovenskih Konjicah slanina 22, svinjska mast 24. V Mariboru slanina 24, svinjska mast 25 din kg.

JAJCA. V Slovenskih Konjicah 1.10 za komad, v Slovenjem Gradcu 1 din, v Kranju 1.25 do 1.50, v Litiji 1, v Krškem 1.25 din za komad.

KROMPIR. V Krškem 1.75 din za kg, v Kranju 1.50 do 2 din, v Slovenjem Gradcu 2, v Slovenskih Konjicah 1.50, v Mariboru 2, v Ptuj 1.25 do 1.40 din za kg. Na ljubljanskem trgu so cene različne. V glavnem se sučejo na debelo okrog 1.50, na drobno pa okrog 1.75 do 2 din za dober, lep krompir.

MED. V Slovenjem Gradcu se prodaja čisti med po 30 din kg, v Mariboru po 18, v Kranju po 24 do 26, v Litiji po 26, v Krškem po 25 din.

MLEČNI IZDELKI. V Mariboru je sirovo maslo po 38 din za kg, mleko po 2 din liter. V Slovenskih Konjicah sirovo maslo 40 din, mleko 2.50 din. V Slovenjem Gradcu sirovo maslo 40, mleko 2 do 2.25. V Kranju sirovo maslo 40 do 44 din, mleko 2.25 do 2.50. V Litiji sirovo maslo 36, mleko 2.50. V Krškem sirovo maslo 48, mleko 2 din za liter.

SADJE. V Mariboru se prodajajo jabolka I vrste po 285, II. vrste po 225 din za 100 kg, v Slovenskih Konjicah jabolka I. vrste po 400, II. vrste po 350, III. vrste po 300 din za 100 kg. V Kranju II. vrste jabolka po 6 do 8 din kg, III. vrste po 3 do 6 din kg, hruške

I. po 14, II. po 10, III. po 5 do 8 din kg. V Litiji jabolka I. vrste 6 din, II. 4 din, III. 3 din kg.

DRVA. V Mariboru so se prodajala drva po 150 din za kubični meter, v Slovenskih Konjicah po 125, v Slovenjem Gradcu po 100 do 125, v Litiji po 110, v Kranju po 140 do 150 din.

VINO. V mariborski okolici se dobi navadno mešano vino pri vinogradnikih po 7 din za liter, finejše sortirano pri vinogradnikih 9 din. V Slovenskih Konjicah pri vinogradnikih navadno mešano 5 do 7, finejše sortirano po 8 do 10 din. V litijem okraju pri vinogradnikih navadno mešano 5, finejše sortirano po 8 din. Cene novemu moštu so prav različne v posameznih vinorodnih krajih.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah dne 8. oktobra (prve številke so službeni tečaji, druge v oklepajih pa tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 177.38 do 180.58 (za 219.60 do 222.80) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.23 do 10.33 (za 12.64 do 12.74) din.

Na vseh klirinških borzah notirajo nemške klirinške marke nespremenjeno po novem tečaju 17.82 din, ki velja od 1. oktobra dalje. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 438 din, v Beogradu pa po 441 din.

Sejmi

V tednu od 13. do 20. oktobra bodo v raznih krajih Slovenije naslednji sejmi: v Podstredi 18. oktobra (za živino), isti dan v Vojniku V Črensovcih 20. oktobra, v Lukovici 18. oktobra, v Kočevju 16. oktobra, v St. Jurju pri Grosupljem 19. oktobra, v Nadlesku 15. oktobra, isti dan v Murski Soboti za živino in kramarje, v Guštanju 18. oktobra, v Ratečah bo kramarski sejem tretjo nedeljo v oktobru, v Mislinji bo kramarski živinski sejem 15. oktobra, isti dan v Planini pri Sevnici, V Veračah v šmarskem okraju bo sejem 16. oktobra, v Pristavi pa 17. oktobra.

Drobne vesti

= Uredba o trošarine prostem sladkorju za slajenje vinskega mošta. V »Službenih novinah« od 5. oktobra je objavljena uredba o oprostitvi sladkorja za slajenje mošta od državne, banovinske in občinske trošarine.

tesno ob zaporu, v katerem so polkovnik in njegovi tovariši. Poskrbel bom za to, da bo inspektor pil več kakor navadno. Medtem bosta vidva lahko opravila svoje delo.

»A kakšno bo to delo?« sta hkratu vprašala oba Poljaka.

»Poglejta tam visoko skladovalnico lesa. To morata drevi med deseto in enajsto uro zažgati.«

Dimitrij in Fedor sta nerazumevajoče pogledala drznega hetmana.

»Da, zažgati morata skladovalnico! Kakor hitro bom slišal alarmne glasove, bom poslal vse paznike, vojake, policiste in kuhinjske osebe k požarišču. Spričo zmešnjave, ki bo nastala, bo vama lahko priti v poslopje in odpreti zaporno celico.«

»Imeniten načrt!« je vzkliknil Dimitrij.

»A kaj naj storiva potem?«

»Bežala bosta v gozd in tam počakala polkovnika! Nato boste vsi zasedli moje sani in svojo trojko ter se čim hitreje odpeljali. Konji pri mojih saneh so odlični. Prav tako kakor konji vajine gospodarice!«

»A vi, gospod hetman?«

»Ne skrbite zame!« se je nasmehnil. »Nihče se ne bo upal sumničati me. Veljam za najstrožjega predstojnika v Sibiriji.«

»Ali se bomo spet videli?« je vprašal Dimitrij, ki mu je srce prekipelo v hvaležnosti.

»Morda kdaj pozneje... Še nekaj! Ne smete se peljati skozi Irkutsk, ker bi vas prijeli preden bi dospeli do Bajkalskega jezera. Brzjavka je hitrejša od vsakega konja!«

»Bomo pa žice porezali!« je vzkliknil Dimitrij. »Na ta način bi varneje bežali.«

»Ali se bo zasneženi les dal zažgati?« je vprašal voznik.

»So sami stari hlodi, ki bodo radi goreli. Zdaj pa pojdita v gozd! Inspektorju bom dejal, da sta našla sled za medvedom.«

»Torej zvečer!« je rekel Dimitrij. »In če vas več ne vidim, naj se vam že zdaj zahvalim za vašo dobroto.«

»Ob deseti uri pričakujem alarm!«

Hetman je krenil k uradniku, medtem ko sta oba služabnika izginila v gozdu.

Baunje je prebil ves dan s tem, da je v spremstvu z inšpektorjem pregledal vse rudniške naprave. Več jetnikov je vprašal, kako je bilo z nočnim pobegom njih tovarišev, in jim zagrozil s kaznijo, če ne povedo resnice. Vsi so zatrdili, da niso o ničemer ničesar vedeli. Vpriču inšpektorja je hotel izslediti zarotniške sokrivce.

Ko se je steno, je prijazen rekel inšpektorju: »Kaj mislite, Demidov, ali ne bi skupno večerjalo? Jutri zgodaj zjutraj se hočem s knezom peljati v Irkutsk.«

»V veliko čast mi bo, gospod hetman, če boste z menoj večerjali.«

»Torej velja!«

Kramljuje sta prišla v stanovanje policijskega šefa, ki je bilo v pritličju velikega skladiščnega poslopja.

V dobro zakurjeni sobi je že gorela svetilka in miza je bila pripravljena. Kuharja so bili že prej obvestili o odličnem gestu, zato je pripravil izvrstno večerjo in »rinesel« vrsto zaprašenih steklenic starega vina.

Gospoda sta s tekomo jedla lososa iz Volge in pečeni hrbet severnega jelena. Hetman je mnogo pil, inšpektor pa še več. Kmalu se je inšpektorju začel jezik zapletati.

Baunje je bil na videz čisto miren, v resnici pa je bil vznemirjen in je napeto čakal na alarm. Vsak trenutek je skrivaj pogledal na uro.

Ura je že odbila deset, toda vse je bilo še tiho. Njegov nemir je naraščal od minute do minute. Kaj se je zgodilo? Ali sta bila služabnika zalotena od stražnikov? Ali ni hotel les goreti?

Hetman je pil, da bi omamil v sebi strah. Pravkar sta odmašila tretjo steklenico, ko se je zaslislal glasen klic straž ob velikem skladišču.

Oba sta naglo vstala. Eden vesel, drugi blede ko smrt.

»Spet beg?« je zajecjal inšpektor, ki so se mu noge opletale.

»Nemogoče!« je vzkliknil hetman.

»Ogenj! Goril!« so zdaj zakričale straže.

»Ogenj?« je ponovil inšpektor, ki je komaj doimel besedo.

»Hitro ven!« je zarjul hetman.

Planila sta iz sobe na prosto. Svetel sij je razsvetljeval nočno temino.

»Lesne zaloge gorijo!« je prestrašen kričal policijski uradnik.

»Ves kraj je v nevarnosti!« se je zaslislal hetmanov glas. »Rešite, kar se da rešiti!«

Dirjal je vzdolž skladišča in neprestano klical: »Vsi možje k ognju! Vsi, vsi! Ali slišite?«

Z bliskovito naglico so se zbrali pazniki, policisti in kuharji s krevlji in posodami za vodo ter stekli za inšpektorjem, ki je med neprestanim vzklikanjem: »Ogenj, ogenj!« opotekaje se hitel proti rudniku.

Hetman mu je sledil kakšnih trideset do

Uredba določa, da se sladkor za slajenje letošnjega mošta zaradi povečanja vsebine sladkorja oprosti državne, banovinske in občinske trošarine, in sicer v onih krajih, kjer grozdje zaradi izjemnih vremenskih razmer ni moglo dovolj dozoreti ali so ga morali vinogradniki zaradi neprimerne vremena predčasno obrati. Obstoj teh pogojev ugotove pod lastno odgovornostjo krajevni kmetijski referenti. Trošarine prosti sladkor za slajenje mošta mora biti denaturiran. Nakup se izvrši brez plačila trošarine preko Prodajne centrale za sladkor v Beogradu. Nakup sladkorja za dodajanje moštu brez plačila trošarine se sme odobriti v količini največ 4 kg na 100 l mošta v smislu predpisov § 2 zakona o vinu in čl. 4 pravilnika za izvrševanje tega zakona. Odobrenja za izdajo sladkorja brez plačila trošarine za slajenje mošta bodo izdajale pristojne finančne direkcije. Pogoje za izdajanje dovoljenj in način kontrole uporabe tega sladkorja bo predpisal finančni minister. Kdor bi sladkor uporabljal v druge svrhe ali bi prekršil predpise, ki jih bo izdal finančni minister za izvajanje te uredbe, bo kaznovan po določbah čl. 33 in 34 zakona o državni trošarini. Uredba je stopila v veljavo 5. oktobra.

— Enotno milo za pranje dobimo v kratkem po vsej državi. Milo za pranje se bo smelo v bodoče prodajati samo v komadih po 100, 250 in 500 gramov v svežem stanju. Na vsakem komadu mora biti vtisnjeno ime tvrdke, ki milo izdeluje, z zaščitnim znakom. Za pravilnost teže in kakovosti jamči proizvajalec, če pa ni mogoče ugotoviti proizvajalca, je odgovoren prodajalec. V predpisanih odločbah ni obsežno izdelovanje mila, ki je namenjeno izključno za industrijske svrhe. Na milu, ki je izdelano v inozemstvu, mora biti vtisnjeno ime tvrdke, ki milo stavlja v promet.

— 200 vagonov novega olja pride v kratkem na trg. Na podlagi uredbe o kontroli cen na drobno je določil urad za kontrolo cen na področju mesta Beograda in Zemuna v trgovini na drobno najvišje dovoljeno prodajno ceno jedilnemu olju (izvzemši olivnemu olju) na 26 din za liter, na področju mesta Pančeva pa na 24 din liter z ozirom na nižjo trošarino v Pančevu. Podobne cene bodo tudi drugod po državi. — Ustanovljena je bila zajednica predelovalcev olja, na katero je Prizad prenesel izključno pravico odkupa sončničnega semena. Ta novo ustanovljena zajednica je že pričela z odkupom

in je že otvorila odkupne postaje. Zajednica bo tudi neke vrste centrala za prodajo olja. Ker vlada veliko pomanjkanje olja, je trgovinski minister odobril, da se da v promet 200 vagonov olja nove proizvodnje. Od teh 200 vagonov, ki bodo dani postopno v promet, bo 80 vagonov dobavila Prva hrvatska tvornica olja v Zagrebu, ki bo poleg Hrvatske oskrbovala tudi dravsko banovino in del vrbaske banovine. Razpoložljive količine bodo razporejene na posamezne kraje in trgovce po višini lanske potrošnje v tem času, prvenstveno pa bodo upoštevane zahteve državnih ustanov, aprovizacij, bolnišnic in nabavljajnih zadrug.

— Izgledi za izvoz hmelja. Iz Savinjske doline poročajo, da se kupčija s hmeljem še

ni prav pričela. Od celotnega letošnjega pridelka v višini 30.000 metrskih stotov je do sedaj prodanih le okrog 2.000 stotov, in sicer po 35 do 45 din za kilogram. Odkupljeno blago je namenjeno za izvoz v Švico in nekatere druge evropske države. Med drugim obstoji možnost prodaje določenih količin na Švedsko. Glede izvoza v Zedinjene države in v Južno Ameriko pa so še ovire; ne toliko zaradi prevoza, ki je več ali manj omogočen, temveč predvsem zaradi financiranja, ker kupuje Amerika le v ameriški luki in mora prodajalec oskrbeti prevoz ter nositi riziko. Cene, ki se dajo doseči v Zedinjenih državah, so zadovoljive in bi omogočale pri nas odkupno ceno okrog 50 din za kilogram.

Nesreča na lovu je terjala dve mladi žrtvi

Žalostna smrt dveh uslužbencev velenjske elektrarne

Velenje, 7. oktobra

Dne 2. t. m. se je pripetila na ribniku državnega rudnika v Velenju nezgoda, ki je terjala življenje dveh mladih ljudi. V sredo zjutraj okoli 9. ure se je podal 25letni posestniški sin Franc Kvartič, ki je bil nameščen kot električar v elektrocentrali državnega rudnika na rudniški ribnik, loviti divje race. Ko je raca, ki jo je ustrelil, padla v sredino ribnika, se je podal s čolnom do nje, toda nesreča je hotela, da se je sredi ribnika čoln prevrnil. Kvartič se je sprva držal za čoln. Ker pa ni znal dobro plavati, je kmalu izgubil moči in se je potopil.

Ves prizor je videl uslužbenec električne centrale Janko Ulrih, ki se je ravno mudil pri črpalci, ki črpa vodo iz ribnika v električno centralo. Brez oklevanja je skočil v vodo, da pomaga ponesrečenemu Kvartiču. Res mu je uspelo, da ga je privlekel skoraj do kraja, toda zaradi hladne vode in pa, ker se ga je ponesrečeni krčevito oklepal, so tudi njemu poše moči ter je le nekaj metrov od brega utonil.

Nesrečo so videli tudi stanovalci bližnje rudarske kolonije, ki so takoj obvestili rudniško ravnateljstvo, pa tudi sami so takoj skušali po svojih močeh pomagati ponesrečencema. Rešilna četa poklicanih gasilcev na

rudniku je imela ravno v tem času vajo ter je takoj prihitela na kraj nesreče. Po polurnem iskanju jim je uspelo potegniti iz vode ponesrečenega Ulriha, kateremu je takoj nudi prvo pomoč zdravnik bratovske skladišnice dr. Davorin Kolšek, žal pa je mogel po skoraj dvehurnem prizadevanju samo še ugotoviti smrt. Ponesrečenega Ulriha so nato na nosilih prenesli na njegov dom, medtem ko so drugega ponesrečenca Kvartiča iskali še celo popoldne ter jim ga je uspelo šele okoli pol petih potegniti iz vode.

Nesreča, ki je zadela mlada in pridna delavca, je presunila vso bližnjo in daljno okolico, saj podobne nesreče v tem kraju še ne pomnijo. Kako priljubljena sta bila pokojna, je zgovorno pričal njun pogreb, ki se ga je poleg vsega rudniškega nameštstva udeležila ogromna množica ljudi, ki vsi toplo sočustvujejo s težko prizadetima družinama.

Letina na Dravskem polju

Sv. Marjeta niže Ptuj, 3. oktobra

Ptjsko ali Dravsko polje predstavlja večtisočletno naplavinno dravskega prodca. Glede na to je zemlja v različnih predelih zelo neenaka, v splošnem pa prevladuje plitka

štirideset korakov, nato pa je obstal in zamrmral.

»Naklep se je posrečil! Zdaj ne smemo zapravljati časa!«

28. poglavje

BEG IZ JEČE

Rudniška lesna zaloga je gorela z visokim plamenom kljub ledu in snegu. Stari smolnati smrekov les se je dal z lahkoto zažgati.

Velikanski ognjeni jeziki so sikali v nebo in ga barvali krvavo rdeče. Hkratu so se visoki črni stebri dima vzdigovali proti nebu. Nočni veter je nosil iskre čez dolino ter grozil bližnji vasi in gozdovom. Rudniško uslužbenstvo se je z vnemo prizadevalo požar omejiti in odvrniti nesrečo od kraja.

V nekaj trenutkih je začela brizgalna delovati. Razbili so bili ledeno skorjo na potoku in vodni curek je z vso silo udarjal v goreči les.

Medtem ko so pazniki oskrbovali brizganje, so vojaki pogumno v dimu in iskrah razmetavali goreče hlode, da jih je oblivala voda.

Ko je hetman ugotovil, da se je vse moštvo udeleževalo gašenja, se je naglo vrnil v prazno skladiščno zgradbo. Poiskal je v kovačnici pile in več klešč, potrkal trikrat na prvo zaporno celico in zaklical:

»Ali je polkovnik Vasiljev tu?«

»Tukaj je!« se je oglasil študent.

Baunje je zdaj odbrl zamreženo okence v vratih in vrgel orodje v celico.

»Prepilite si verige! Hitro, hitro!«

Sam hetman se je spravil nad železni zapah težkih vrat.

Ko so bila vrata naposled odprta, je planil polkovnik iz celice. Študent Ivan in inženjer sta mu sledila.

»Vi ste, hetman?« je vzkliknil polkovnik.

»Najlepša vam hvala! Kje je moja sestra?«

»Kmalu jo boste videli! Sledite mi!«

Hiteli so, kolikor so mogli, po stopnicah navzdol in zagledali požar. Več koč v vasi je že postalo plen ognja.

»Bežite! Od tiste skupine drevja tamle držite pot v gozd. Tam vas čaka Dimitrij. Dokler bo trajal požar, se ne bojte zasledovanja. Na ta način lahko pridete daleč naprej, preden vas začno zasledovati.«

»Ali se bomo spet videli, tovariš?«

»Mogoče nekoč! Bog z vami, polkovnik! Ne pozabite name!«

Možje so se globoko ginjeni poslovili in pohiteli skriti za snežnimi kupi skozi dolino do označenega kraja, a hetman je šel naglo k požarišču in se skril za velikim rudniškim hidravličnim kolesom.

Pri omenjeni skupini dreves so bežeči za trenutek obstali in se razgledali, ali jih morja že ne zasledujejo. Nato so se divje pogнали v beg.

Tam jim je prišel nasproti neki mož.

»Dobro došli, gospod polkovnik!« je rekel globok glas.

»Dimitrij, zvesti prijatelj.« je vzkliknil Vasiljev ves vesel. »Kje je Marija?«

»Nedaleč od tod.«

»Sama?« je vprašal Sergej ves prestrašen.

»Hitro k njej!«

Dimitrij se je jokalo od veselja ko otrok.

Hiteli so skozi zasneženi gozd, ki ga je razsvetljeval iz doline prihajajoči požarni

sij, in prispeli kmalu k bajti, pred katero so konji tolkli s kopiti ob tla in rezgetali.

Mladenka jih je že vsa zaskrbljena pričakovala pred vrati.

»Sergej, dragi brat!«

»Marija!«

Na pol jokaje, na pol smeje se sta se objela.

Dimitrij in Fedor, ki sta že sedela v vozilih, sta opozorila, da je treba nemudno odpotovati.

Polkovnik je zdaj predstavil Mariji svoja tovariša in sotrpina: »Ivan Sandorf, ki ga ljubim kakor svojega sina, in Aleksej Storm, moj prijatelj!«

Marija jima je prijazno podala roko.

»Oba sta tudi moja brata.«

Študent je pozdravil mlado lepoticu, kakor bi bila že stara znanca.

»Zdaj pa k Bajkalskemu jezeru!« je zapovedal polkovnik. »Dimitrij bo vodil našo trojko in Fedor sani z mojimi tovariši!«

Pognali so konje, ki so divje zdijali v noč.

Dimitrij je povedal, da je pretrgal brzozavne žice. »V teku dvanaestih ur ne bo nihče izvedel za vaš pobeg!«

»Previdnost pa je vendarle umestna!« je menila Marija.

Ubrali so pot čez gore, da se ognejo Angarski dolini, v kateri so bivala burjatska plemena in koder je bil razmerno velik vojni promet. Cesta čez gore je bila sicer neprijetnejša in daljša, ker je držala vzdolž gora velike Sajanske verige in skozi širne gozdove, toda na tej poti so laže skrivaj potovali. K sreči drevesa tu niso bila posebno gosta, zaradi česar vozili nista bili ovirani.

(Dalje)

do srednje globoko plast srednje težke peščenice zemlja. Tej zemlji ugajajo mokrotna leta, a biti morajo združena s primerno sončno toploto in letno vročino.

Letošnje mokrotno leto s prenizko in nestalno toploto ni ugodno vplivalo na poljske pridelke. Krompir, ki je tukaj med glavnimi pridelki ter ga skoraj vsaka hiša prideluje za prodajo in izvoz iz sreza, predstavlja tudi glavno merilo letine in blagostanja v tukajšnjih kmečkih domovih. Letos je ta krompir še precej lep, žal pa je precej nagritega in še zaradi deževnega, hladnega vremena hitro gnije.

Cena krompirja je od 1.30 do 1.50 din. Ljudje se zaradi maksimiranja krompirjevih cen ne razburjajo ter celo odobravajo, seveda z željo, da se v primeru novih kriz določi tudi najnižja cena krompirja. Kmetje so morali v pretekli dobi prodajati krompir pogosto po 0.30 din in še ceneje, tako da niti delo ni bilo primerno plačano. Zdaj se mnogo krompirja izvažajo v Zagreb in na druge hrvaške trge ter ga dnevno nalagajo na železniških postajah. Pravilneje bi bilo, ko bi se prodaja usmerila na slovenske trge ter bi se delavskim in uradniškim družinam v naših mestih nudila možnost nabaviti zadostne količine boljšega domačega krompirja.

Letošnje proso kaže lep pridelek, mnogo slabše je z ajdo. Ker je odcvela v hladnem,

mokrotnem jesenskem deževju ter ni bilo sonca in ne čebel, ki bi izvršile zadostno oprasenje cvetov, je ajdovega zrnja bolj malo, pač pa bo dosti slame, ajdarice.

Zelo se pritožujejo čebelarji. Obilno deževje in hladno, nestalno ozračje sta glavna krivca slabega čebelnega leta. Letošnje leto je najslabše za čebelarje po svetovni vojni. Mnogi so obupali ter razprodajajo svojo čebelno družino in ostale potrebščine. Drugi pa že kupujejo sladkor za umetno prehrano čebelnih družin, da jih tako ob precejšnjih stroških preživijo skozi zimo, ki po vseh znakih sodeč ne bo letos boljša in krajša od lanske.

V splošnem bi bili kmečki ljudje z letošnjim stanjem pridelkov cen zadovoljni, denar prihaja spet pod kmečko streho ter omogoča skrbnejšim gospodarjem, da si nabavijo to in ono novost v svojem kmetijskem obratu. Kažejo pa se tudi že neugodni znaki ugodnih cen. Poljske tatvine naraščajo, v zvezi s tem pa spet popivanje po gostilnah v pozno noč. Pogosto je to združeno s pretepi. Tu je dolžnost oblasti, da ukrene primerne korake. Kmečki denar bi se naj sedaj uporabljal predvsem za obnovo gospodarskih poslopij in gospodarskega orodja. To predstavlja istočasno najuspešnejšo in najzanesljivejšo naložbo kmečkega denarja.

Kakšno je življenje v haremih bogatih Indijcev

Hareme imajo samo mohamedanci. Med mohamedanskimi Indijci, zlasti bogatimi, ni nič posebnega, da so v hiši tri žene, toda to še ni harem. Šele če ima mohamedanski veljak več kakor tri žene, si omisli harem, kar seveda mnogo stane. Haremov imajo v Indiji največ bogati trgovci in visoki uradniki. Njihovi domovi obsegajo navadno več poslopij in v enem, stoječem skoro vedno sredi vrta, je nameščen harem. To pa ni pravilčno opremljen dom, kakor smo včasih brali, temveč čisto navadno poslopje, razlikujejo se od drugih samo s tem, da je vsem tujim moškim nedostopno. Znotraj stražijo harem ženske, vhode in okolico pa sluge, ki pa niso evnuhi, kajti v Indiji ne dobiš več moškega, ki bi se dal oropati za svojo moškost.

Nekateri lastniki haremov imajo do 60 žen. Izmed teh so pa zakonske samo tri, in sicer prve, ki jih je vzel gospodar za ženo. Te ne stanujejo v haremu, temveč v njegovi palači. Gospodarjeva dolžnost je, vsak dan vsaj enkrat, navadno popoldne, obiskati harem in pokramljati z ženami, da bi se ne dolgočasile. Seveda se z vsemi hkratu ne more zabavati. Nekatere odlikuje, ker so lepše ali so se mu znale bolj priljubiti, za druge pa nima časa, in te so seveda žalostne, ker jih zanemarja. Zanimivo pa je vsekakor, da je gospodarjeva dolžnost obiskovati harem in da navadno to vsi radi delajo.

Življenje v haremu živčih žen je zelo prijetno. Delati jim ni treba, vendar pa ne padejo lenobe. Same poskrbe, da se zmerom najde to ali ono delo. Nekatere slikajo, druge se ukvarjajo s ročnimi deli, mnoge skrbijo za samoizobrazbo. Tudi na izprehode lahko hodijo, toda ne v mesto, temveč samo na vrt, kjer jih pa stražijo služabniki, ki so še sami posebej zastraženi. Gospodar moškim ne zapu, čeprav so v njegovi službi. Včasih se tudi zgodi, da gospodar to ali ono ženo povabi na izprehod s kočijo ali avtomobilom. Seveda mora imeti žena obraz zastrt. V haremu ženam ni treba zastirati obrazov, ker po mohamedanskih običajih sme ženska videti žensko. Stanujejo žene ločeno.

Večkrat mohamedanski veljak niti ne misli na to, da bi si ustanovil harem. Toda ženske se mu hodijo same ponujati. Med mohamedani je navada, da obdarujejo svoje vladarje tudi s hčerkami. Zlasti siromaki radi store to, ker vidijo v tem preskrbo hčerke in sebe. Ne zahtevajo sicer taki očetje ničesar in pravice do odškodnine nimajo, vendar padobe navadno kako darilo.

Tudi premožnejši očetje obdarujejo tako svojega vladarja. Ker pa imajo njihove hčere doto, se zgodi to le, če morejo starši dati hčerko vsaj za tretjo ženo. Tako v dar dano hčer mora oče sam privedi k mohamedanskemu veljaku.

Razen tega prihajajo žene v harem tudi na priporočilo ali z ugrabitvijo. Kar se tiče starosti, ni nikoli določeno, koliko let mora šteti žena, da pride v harem. Vse pa pridejo v harem mlade med 15. in 20. letom. Zelo redki so primeri, da bi prišla v harem nad 20 let stara žena.

Marsikoga bo zanimalo, kaj se godi z otroki, ki se rode v haremih. Samo otroci prvih treh zakonskih žen imajo zakonite pravice in lahko žive v očetovi hiši. V nji so deležni tudi vzgoje. Vsi drugi otroci morajo k sorodnikom. Očetje včasih prispevajo za njih vzgojo in prehrano, včasih pa tudi ne. Prisiliti jih v to nihče ne more. Ko se žena postara, je seveda v haremu odveč. Vendar je ne zapode. V haremu je poskrbljeno za njo, da lahko do smrti mirno in brez skrbi živi.

× Vpliv lune na človeka. Da ima luna velik vpliv na vse naše življenje na zemlji, so trdili že stari pisatelji, recimo Plinius. Nemški ženski zdravnik Carus je ugotovil že 1847, da se je ob naraščajoči luni rodilo več dečkov, pri pojemajoči pa več deklic. Kmetje vedno znova trdijo, da je treba sejati žito nekaj dni pred ščipom. Mnogi gozdarji pazijo na to, da se seka les ob določenih luninih menah. Celotekateri tehniki trdijo, da ob luninem svitu ostrina britve otopi. Presenetljiv je pa vpliv na nekatera nižja živa bitja. V Rdečem morju živi vrsta morskih ježev, ki drste samo ob polni luni. Črv palolo v Črnem morju ima celo koledar v telesu. Samo dvakrat v letu, v oktobru in novembru, v točno določenih nočeh pred polno luno se dvigne na morsk gladino, kjer domačini love te črve in jih jedo kot posebno poslastico.

× Japonske rdeče ribice. 1600 let je minilo, odkar so bile na južnem Kitajskem odkrite rdeče ribice. Pred 400 leti so jih prinesli na Japonsko, kjer jih še zdaj goje. Te ljubke ribice so postale na Japonskem važen izvozni predmet. Zdaj je na Japonskem 2000 podjetij, ki se pečajo z rejo drobnih ribic. Razen tega je pa še nešteto gojiteljev rdečih ribic. Na Japonskem se zleže približno 90 milijonov rdečih ribic in izvozna trgovina z njimi je prekosila Kitajsko kot matično deže-

lo. Rdeče ribice se dele v 27 glavnih vrst, te pa zopet po izvozu na kitajske, japonske in križane. Japonci pazijo zlasti na barvo in lep obliko rdečih ribic. Največ rdečih ribic izvažajo Japonci v Ameriko, večinoma pozimi.

× Posebnosti v angleških hotelih. V nekem hotelu v Edinburghu na Škotskem mora vsak gost, ki zakolne, vreči denarčič v posebno blagajno za dobrodelne namene. Pri znani skoposti Škotov je razumljivo, da se v tem hotelu mnogo manj preklinja kakor v drugih. V nekem drugem hotelu lahko dobi vsak gost samo eno vrsto pijače. Če je pa še žejen in hoče še drugič piti, mora najprej zapustiti hotel in se nekaj časa izprehajati. Po povratku šele lahko dobi drugo steklenico. Posebn oskrbno svare goste pred čudno navado, ki vlada v nekem hotelu v Aberdeenshireu. Tu namreč nihče ne sme pred vrata svoje sobe postaviti rjavih čevljev, kajti sluga nimaže vse čevlje s črnim mazilom. Če ima gost rjave čevlje in če jih noče izpremeniti v črne, jih mora imeti vso noč v sobi. V Warwickshireu poziva neki hotelir svoje goste, naj gredo z njim in njegovo ženo vsako nedeljo k maši. Po vrnitvi iz cerkve pa dobi vsak gost brezplačno zajtrk. V Dumfriessu imajo v hotelu star naslanjač, v katerem je nekoč sedel škotski pesnik Burns. In vsak, kdor sede v ta naslanjač, mora plačati zapitek vsem gostom v sobi.

× Kri je velik čudež v nas samih. Če se zbodete v prst z buciko, se pokaže kapljica krvi. Če je ta kapljica komaj tako velika, kakor bucika glave, s katero ste se zbodli, pa gotovo ne veste, da plava v tej majhni kapljici krvi pet milijonov drobnih rdečih ploščic. To so rdeča krvna telesca, ki imajo nalogo, da sprejemajo v pljuča kisik, ki ga vdihavamo z zrakom, brez katerega ne bi mogli živeti. Ta telesca dajejo krvi lepo rdečo barvo. Skozi žile odraslega človeka teče pet litrov krvi, ki poganja srce. Če bi ta rdeča krvna telesca položili drugo poleg drugega, bi z njimi pokrili ploskev, ki meri 80 m na dolžino in je 40 metrov široka, torej 3200 kvadratnih metrov.

IZ STRAHU PRED MIŠMI

Gospodinja se predstavi nova služkinja. »Vaša izpričevala so zelo lepa,« pravi gospodinja. »Le to mi še povejte, zakaj ste šli iz zadnje službe.« »Gospod mi je rekel 'miška', gospa se je pa miši tako bala!«

OJ, TA DEKLETA!

V dnevniku nekega dekleta je bilo zapisano med drugim tudi tole: »Zakon je zelo praktična reč. Greh se v njem izpremeni v dolžnost...«

DOBER GOST!

Natakar tovarišu: »Zakaj pa ne vržeš tega dedca ven?« »Zakaj pa?« »No, saj spi že vse popoldne. Samo trikrat se je zbudil.« »Naj siromak spi! Vselej, kadar se zbudi, me pokliče in mi plača.«

NESREČNI SMOLEC

Smolcu umira žena. Umira in umira, pa ne more umreti. Smolec sedi ob njeni postelji. Že tri dni in tri noči. Četrto jutro mu reče žena: »Čutim, da bom umrla. Prosim te, bodi tako dober in pojdi pri pogrebu z mojo materjo, svojo taščo. Veš, da ne bodo ljudje jezikali.« Smolec se obotavlja. Dolgo, dolgo. Potem pravi: »No, naj bo. Ampak, da veš: vse veselje mi bo pokvarjeno.«

PEK

Po dolgih letih je srečal Tone Porenta svojega prijatelja. Prijatelj je bil pek in mu je pripovedoval, kako dobro se mu godi. Lepo hišo ima, dela čez glavo in zaslužka tudi, skrbno ženo in petnajst otrok. »Dovoli, prijatelj,« mu je segel Tone Porenta v besedo, kdaj pa pravzaprav pečeš.

Iz naših delavskih krajev

Novo mesto — Prečna

Podružnica Narodne strokovne zveze Novo mesto-Prečna ima v nedeljo, dne 13. oktobra letos širšo odborovo sejo v Sokolskem domu ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornega odbora, 2. poročilo delegata iz Ljubljane. K tej širši odborovi seji naj pridejo vsi podružnični člani.

Podružnica v Novem mestu vljudno prosi bratske podružnice za posojilo sledečih instrumentov:

1 kitaro, 1 brač, 1 bugarijo, 1 bas, 1 klarinet.

Tukaj imamo tamburaški zbor, a nam manjkajo gori navedeni instrumenti, ki bi jih od dotične podružnice odkupili ali pa vzeli začasno na posodo. Ako ima katera podružnica kako glasbilo odveč, jo prosimo, naj ga nam posodi.

Mežica

Tiho in skromno je te dni obhajal 40letnico rojstva naš neumorni in delavni predsednik tov. Miloš Mlakar. Njegovo delo nam dokazuje, koliko koristnega je že napravil delavstvu. V Podpeči je ustanovil podružnico, ki prav lepo napreduje in tudi na Holmcu je s pomočjo svojih zvestih odbornikov oživil podružnico. Oživilo je pri nas prosvetno delo na njegovo pobudo. Njegova zasluga je, da ima naša podružnica v Sokolskem domu svoje lastne prostore. Zato ti kličemo vsi tovariši k tvoji obletnici rojstva: Dragi tovariš Miloš, še mnogo let sreče v svoji družini, v naši sredi pa voditelj in buditelj narodnega delavstva!

V nedeljo, dne 29. septembra letos se je poročil naš pomožni blagajnik tov. Anton Sevnčnikar. Želimo njemu in njegovi življenjski družici obilo sreče v novem življenju!

Žiri

V soboto zvečer se je vršilo v Žirih zborovanje čevlarskega delavstva, na katerem sta poročila zastopnika centrale NSZ in ZZZD. Po izčrpnem podanih poročilih se je pričela splošna debata, iz katere je bil razviden težak položaj čevlarskega delavstva, radi naglega porasta draginje. Delavstvo je stavilo prav radi tega težkega položaja zahteve, o katerih se je razpravljalo 9. t. m. z delodajalci. Z ozirom na težak delavski položaj radi naglega porasta draginje, čevlarsko delavstvo ponovno zahteva, da se mu zvišajo mezde in to v obliki ponovnega povišanja draginjske doklade za 20%.

Domžale

V soboto, dne 5. t. m. se je vršila v Domžalah širša odborova seja ondotne podružnice, katere se je udeležilo razveseljivo število delavcev. Iz poročil tov. Weitt Toma in zastopnika centrale se je delavstvo prepričalo, da je le v organizaciji Narodne strokovne zveze dan pogoj za uspešno rešitev perečih delavskih vprašanj. V svrhu dosege delavskih pravic je potrebno, da se vsi do zadnjega organizirajo, nakar jim bodo najmanjši boljši uspehi. Danes ni čas stati ob strani organizacije in čakati, kdaj bo organizacija brez organiziranega delavstva dosegla uspehe. Razgovor je bil o osnutku kolektivne pogodbe v tovarni Medič-Zankl in so se delavci prepričali, da bodo samo z disciplino dosegli one uspehe, ki vsaj deloma zboljšujejo žalostni gmotni položaj tega našega delavstva.

Maribor

Preteklo nedeljo se je vršil v zborovalni dvorani restavracije »Novi svet« redni letni občni zbor podružnice Narodne strokovne zveze v Mariboru. Ob nabito polni dvorani je predsednik otvoril občni zbor in

pozdravil številno navzoče članstvo. Omenil je uspešno delovanje, ki ga vrši podružnica med obmejnimi delavstvom. S svojim delom je podružnica pripomogla, da se je v marsikateri tovarni izboljšal gmotni položaj delavstva in da so se povsod ščitile delavske pravice, kjer koli so bile omejevale, pa tudi na kulturnem polju se je mnogo udeleževala z raznimi predavanji in s prireditvami. Iz nadaljnjih poročil so bile razvidne razne akcije in uspešne intervencije, ki jih je izvedla podružnica za izboljšanje delavskega položaja. Posebno si je podružnica nadela nalogo, da se čim prej primerno reši vprašanje zaposlitve tekstilnega delavstva, ki zlasti sedaj, ko je zima pred durmi, zaskrbeno gleda v bodočnost. Na njeno pobudo se je začela akcija za takojšnjo pomoč tekstilnemu delavstvu.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: Šimek Franjo, predsednik, Čuč Josipina, I. podpredsednik, Janku Franjo, II. podpredsednik, odborniki so: Krojs Jurij, Černe Štefan, Bračič Alojz, Tkalec Franc, Košuta Viktor, Falk Oskar, Kjuder Karol, Herber Herbert in Zmajec Pavel. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Bizjak Ema, dr. Vauhnik Miloš, Emeršič Janez in Dregarič Franc.

Novoizvoljeni predsednik se je toplo zahvalil za izraženo mu zaupanje ter je v svojem govoru poudaril, da bo imel vedno pred očmi le interese delavstva, ki doprinaša največje žrtve, posebno v današnjih časih. Zaključil je občni zbor z vzklikom, da mora delavstvo ravno danes pokazati svojo odločno voljo v borbi za svoje pravice, katere si bo pridobilo le potom organizacije.

Nekatere tovarne so začele uporabljati čudne metode, ki nikakor niso v skladu z uredbo o minimalnih mezdah. Tako je tovarna »Jugoepta« odpustila nekatere starejše delavce z izgovorom, da jih ne more plačevati po minimalni mezdi ter bo na mesto njih zaposlila mlajše moči, ki bodo po minimalni mezdi cenejši. Takemu načinu postopka bo treba napraviti konec. Res, da je dobilo delavstvo z uredbo o minimalnih mezdah nekoliko večje plače, ki pa še zdaleka ne odgovarjajo draginji, s katero spekulirajo najrazličnejši verižniki in kapital.

Jesenice

Podružnica Narodne strokovne zveze na Jesenicah obvešča vse tovariše in tovarišice, da sklicuje v nedeljo, dne 13. t. m. članski sestanek v podružničnih prostorih Sokolskega doma na Jesenicah s pričetkom ob pol 10. dopoldne. Poročila društvenih funkcionarjev bodo zelo važna in zanimala bodo vsakega člana; zato pa je tudi treba, da ta članski sestanek poudari odločno voljo in zahtevo na merodajne oblasti, da se vendar že enkrat uredijo življenjske razmere delavcev, ki prihajajo iz dneva v dan zaradi porasta draginje v vedno obupnejše stanje, dočim ostaja plača delavcev vedno na isti višini. Zaradi tega še enkrat pozivamo vse tovarišice in tovariše, da se sestanka točno udeležijo. Kolikor več nas bo, toliko boljši bo uspeh!

Prosvetni odsek NSZ na Jesenicah vabi vse prijatelje šaha, da se prijavijo v podružnični pisarni do 20. t. m., ker namerava ustanoviti šahovski klub, seveda če bo dovolj prijavljencev. Na razpolago bo tudi izvežban šahist za poučevanje začetnikov; zato zlasti priporočamo našim tovarišem, naj pripeljejo s seboj tudi sinove, katere zanima ta lepa kraljevska igra.

Medvode

Da ne bo nepotrebnih urgenc, naprošamo vse člane, da v redu plačujejo članarino: oni pa, ki so zaostali, naj jo nemudoma plačajo, če hočejo, da bodo v redu prejeli »Novo Pravdo« in da ne bodo izgubili ugodnosti, ki jih nudi organizacija.

Kakor smo že poročali, so organizacije vložile v smislu čl. 15. uredbe o razsodni-

štvu vlogo na kr. bansko upravo za poravnalni postopek. Do razprave še ni prišlo, upamo pa, da bo to v najkrajšem času in da bo že prva razprava uspešna.

Nastopilo je slabo vreme in zato bo treba že sedaj misliti na zimsko kulturno delo. Podružnica bo tudi letos priredila possebna predavanja; če pa se bo zglasilo dovolj delavcev, pa se bo lahko vršila tudi strokovna šola ali kak drug strokovni tečaj.

Kranj

Na podlagi intervencije delavskih zaupnikov od 19. 9. letos je vodstvo tovarne »Jugobruna« pregledalo in premostrilo obupen položaj delavstva ter nakazalo doklado poročenim po 150 din in samskim, ki so delali izmenoma po 1 teden, po 120 din. Po zašlugu delavskih zaupnikov je vodstvo tovarne nabavilo delavstvu tudi premog in krompir po nižjih cenah kot so na trgu. Prepričani smo, da bo vodstvo tovarne imelo tudi v bodoče razumevanje in da ne bo delavstvo trpelo pomanjkanja.

Ponovna intervencija delavskih zaupnikov se je vršila 4. oktobra letos. Ob tej priliki smo predložili resolucijo z zahtevo, da naj na podlagi nove uredbe o minimalnih mezdah ostane še nadalje draginjska doklada. G. ravnatelj je izjavil, da mora dobiti navodila od Zveze industrijcev, ki bo zavzela svoje stališče. Ker vemo, da so delodajalci 100% organizirani, bo morala vprašanje draginjskih doklad rešiti banska uprava skupno z novo uredbo o minimalnih mezdah. V slučaju, da se ukine draginjska doklada, bo večina delavstva z novo uredbo o minimalnih mezdah ponovno prizadeta. Dolžnost delavcev je, da se organizirajo 100%, kakor delodajalci. Važno je tudi, v katero organizacijo vstopiš. NSZ je doslej in bo tudi v nadalje delala z vsemi močmi za dobrobit vsega delavstva. Zato je tvoja dolžnost, delavec, da vstopiš v podružnico Narodne strokovne zveze, da pripelješ vsaj še enega novega člana v našo podružnico. Neorganiziranec je bil in je še posebno v današnjih časih grobokop organiziranega delavstva, ker škoduje sebi in drugim. Kdor se na vso moč trudi kritizirati delo zaupnikov in organizacije, se ga mora bojkotirati na vsakem koraku. Neorganiziranec je kakor petoliznik in delodajalčev špijon ter boritelj za interese domačega in inozemskega kapitala.

Delavec, izpolni svojo dolžnost s tem, da pristopiš kot član v Narodno strokovno zvezo!

Iz popotne torbe

Prehodil sem že vso Belo Krajino in prišel v Toplice pri Straži. Vsi, ki jih obiskujejo, jim pravijo Dolenjske Toplice. Po slabi cesti jo maham čez Gradišče, Vavtovas in Stražo. Vinogradi so letos skoraj popolnoma uničeni, delavska para pa dela premožnim slojem skoraj zastoj. Kadar se delavec briga za redno izplačilo svojih mezd, pravi gospodje magnatje, da nimajo dela, oziroma, da bodo v par tednih uknili obrate pod pretvezo, da se bo sezonsko delo končalo že v prvi polovici meseca oktobra. Na ta način se hočejo delodajalci izogniti obveznostim, ki izvirajo iz zakona o minimalnih mezdah. Seveda delavec prav dobro ve, da polnjenje žepov s strani različnih gospodov nima sezone. Tako sem spoznal delavske razmere po vsej Beli Krajini in po vsej slavni Dolenjski. Pri nas je vse slavno: Zablja vas, Rigl, Wildbah, Lukna, Mirna peč in vsi dolenjski gradovi.

Med potjo sem videl na neki žagi delavce, kako jim stroji režejo prste in sicer tako točno v členkih, da v bolnici usmiljenih bratov v Novem mestu sploh ni potrebna kakšna operacija. Inspekcija dela o vsem tem ni bila informirana. Predno sem dospel v Novo mesto, sem si ogledal bližnjo tovarno s tako pitno vodo, ki ne služi samo namakanju žab, ampak tudi kot pitna voda delavski pari.

Popotnik z Dolenjskega je izvedel, da je tam v bližini obstrelil sin nekega tovarnarja tam zaposlenega delavca.

Ne bojmo se pomanjkanja!

Res da ne živimo v rožnatih razmerah. toda res je tudi, da je preveč vpitja, kolikšno pomanjkanje nam preti. Poglejmo resnici v obraz! Danes ne pomaga več pomirjevanje ljudi v razgovorih. Zato je potrebno, da se enkrat stvarno iznese dejansko stanje naše prehrane, da bo javnost videla, da je strah pretiran in neupravičen. Najprej je treba pripomniti, da je Nemčija odstopila od dobave 10.000 vagonov pšenice, glede katere smo se prej obvezali, čim je bilo ugotovljeno, da je letina slaba. Nemčija nam je prepustila, da glede na letino koruze po naši uvidevnosti nadomestimo dobavo pšenice s koruzo.

Glede naše domače oskrbe pa je pripomniti naslednje: V letih 1934 in 1935 smo imeli zelo slabo letino pšenice. Pridelek je znašal le 18.5 odnosno 19.9 milijona metrskih stotov. In vendar v teh letih ni bilo nobene bojazni glede prehrane. Letošnja letina pšenice se ceni na 20 do 21.5 milijona metrskih stotov in je vsekakor boljša nego je bila v letih 1934 in 1935. Pri tem je treba upoštevati, da je bil pridelek pšenice v pasivnih krajih, kakor v Dalmaciji, Hercegovini in Črni gori, letos boljši nego v drugih letih in zato ti kraji ne bodo imeli večjih primanjkljajev. Pripomniti pa je še treba, da smo v letih 1934 in 1935 navzlic tedanji slabi letini izvozili po 5000 vagonov pšenice.

Glede koruze je bila bojazen, da ne bo dozorela. Toplo vreme v septembru je pripomoglo, da je koruza povsod popolnoma

dozorela. Količina letošnjega pridelka koruze bo le malo zaostajala za letom 1937, ko je znašal pridelek preko 53 milijonov metrskih stotov. Koruza je zlasti dobro obrodila v krajih, kjer se opaža sicer pomanjkanje. Zato v koruzi ne more priti do nobenega pomanjkanja in bomo še znatne količine lahko izvozili.

Naše stanje glede prehrane pa se je zboljšalo tudi zaradi tega, ker smo imeli letos dobro letino v krompirju, zelju in fižolu in je pričakovati, da bo ponudba tega blaga na trgu kmalu tako velika, da bodo cene pričele popuščati. Končno je pripomniti, da je bila letos izredno obilna košnja sena in otave in da bo več nego dovolj zimske krme za živino. Tudi pridelek krmilnih buč in krmilne pese je letos prav obilen, tako da bo mogoče hraniti večje število svinj nego druga leta. Zato je verjetno, da bo kmalu ponudba svinj na trgu prav znatna.

Prvi znaki tega razvoja se že kažejo na trgu. Cena stari koruzi je padla od 450 na 320 dinarjev, umetno sušena koruza se nudi po 260 dinarjev, cena svinjam je ponekod nazadovala že za 1 din pri kilogramu in cena goveji živini že za pol dinarja. Fižol je v ceni popustil od 600 do 420 din za 100 kg. Ves ta razvoj kaže, da ne bodo uspeli špekulanti, ki v glavnem širijo neupravičen strah glede prehrane. Potrebno je le, da se pravilno reši organizacija prehrane odnosno razdelitve živil, pa se nam ni treba bati prav nobenega pomanjkanja.

Ženski vestnik

Kaj potrebujemo? — Oddelek za zaščito družin!

Iz nedeljskega »Jutra« povzamemo dogodek, ki je značilen za duh časa, ker na ves glas dokazuje, kako malo resnosti je v vsakdanjih besedah in kako ogromno laži je nakopičenih v dnevnih zatrjevanjih onih, ki odgovarjajo za usodo in srečo naroda. Koliko je izgovorjenih in napisanih besed o važnosti naše vasi za naš narodni obstoj in napredek! Vas je jedro naroda, kmet zasluži prvo in najučinkovitejšo pomoč. Posebno je zane-marjeno zdravje na vasi in zdravniška pomoč za slovensko vas je velika izjema, ker je predraga in preoddaljena. Ob cestah je malo bolj, hribovski kraji pa so zanemarjeni, kakor da ne bi bili naši, slovenski.

V taki vasi je mati rodila dvanajstega otroka. Do sedaj so bili vsi porodi izredno srečni. Oče — kajzar je daleč hodil na delo, da je skromno vzdrževal svojo družino in tako narodu dajal davščine, večje kakor jih dajejo mnogo bogatejši. Dvanajsti porod pa je skoraj zahteval smrt matere, da bi dvanajst kljunov zaman klicalo po dobri materi. Mož je sredi noči dirjal v dolino po zdravnika, za božjo voljo ga je prosil, da ga usliši in gre v hribovsko vas, dve uri daleč. Težko je kajzar pregovoril zdravnika, ker ni mogel dati jamstev zaradi plačila. Porod je srečno končan. Oče in mati sta zdravniku za trud hvaležna. Toda sreča ne traja dolgo. Kajzar je dal 300 din na račun, ostanek pa je znašal še 1000 din. »No, nič ne dé, boste že plačali,« je tolažil zdravnik obupanega kajzarja. Opomini so prihajali vsak mesec, vedno ostrejšje so bile zahteve. Kajzar je obupal. Kamor je šel na delo, povsod mu je bila plača zarubljena. Same solze, jok in obup, otrok je postajal vedno bolj boleča ne-sreča.

Neki dan so ženi in materi dvanajsternih otrok javili, da je mož v dolini utonil, dodali so, da je sam šel v vodo. Mož je padel pod težo skrbi. Žena in otroci v hribovski vasi so bili pozabljeni. Najstarejši otrok ima šestnajst let. Pravijo, da je družina temelj naroda. Za hribovsko družino ni kredita in ne paragrafa, ki bi dopuščal skromno pomoč! In vendar: narod je trdno stal. Kako dolgo,

kaj pravite?

Francozi so po silni nesreči ustanovili ministrstvo za družine. Mi, mi pa samo lepo govorimo, dejanj v zaščito družine ni!

Kako shranimo krompir

Letošnje leto je bilo za vse poljske pridelke preveč deževno. Zlasti je trpel krompir v legah, kjer je večkrat stala voda. Tam je že na njivi precej gnij, gnijoba pa se bo rada pojavila tudi v shrambi. Zato je zlasti letos treba paziti na shrambo krompirja, posebno onega, ki je dozoreval v prevlažni zemlji.

Krompir hranimo navadno v kletih. Toda kleti ne smejo biti premrzle niti pretople, zlasti pa ne smejo biti vlažne. Posebno škoduje krompirju mraz, ker zmrzli krompir izgubi svoj okus in svojo vrednost. V pretopli ali v prevlažni kleti krompir rad gnije, pomladi pa prehitro kali in odganja. V toplih kletih se tudi prehitro suši in dela zaprte kleti vlažne. Toplota naj bo v kleti pozimi nekaj nad ničlo, torej kake 4 do 5 stopinj C.

Klet, v kateri je shranjen krompir, naj bo snažna, zdrava in suha. Tudi zrak v njej mora biti čist. Zato je potrebno tudi pozimi klet večkrat zračiti, da prihaja dovolj čistega zraka v njo, ne smeš pa pozabiti odprta okna zapreti, kakor hitro zahaja solnce, da se klet preveč ne ohladi in da mraz ne dela škode.

Preden krompir spraviš v klet, jo je treba pospraviti in očistiti. Po tleh je dobro položiti deske ali pa slamo. Tudi ob zidu naj bodo deske ali pa slama. Krompir je treba večkrat prebirati in pregledati, če bi se pokazala gnijoba. Kar je količkaj gnilega, se mora takoj odstraniti. To delo bo moral letos vsak gospodar večkrat narediti, da ne bo trpel prevelike škode. Priporočati je v kleti po tleh potrositi nekoliko apnenega prahu, ker apneni prah ustavlja gnitje.

Krompir, ki ga hoče gospodar vso zimo varovati, kakor tudi semenski krompir se dá prav dobro hraniti tudi v zasipnicah, kjer ostane navadno bolj zdrav nego v kleti. Včasih so v ta namen izkopali 1 do 1 in pol m globoke jame, kamor so spravljali krompir ali korenstvo, a zdaj tega ne delajo več, ker so globoke jame pretople. Zdaj izkopljejo 15 do 30 cm globoke jame, ali še bolj je, če položijo krompir kar na kupe vrh zemlje, katere potem pokrijejo z zemljo. Dokler ni mrzlo, se zasuje zemlja le ob obeh straneh kupa 15 cm na debelo, da lažje uhaja puhi iz kupa. Zato naj bo vrh odprt. Ko pa prične zmrzovati in pridejo slane, pokriješ ves kup z zemljo, da

ne more mraz škoditi. V tem času je potrebno že na polovico metra debelo nasuti zemlje; če je zima le hudo ostra, pa tudi več. Če je zima zelo ostra, a brez snega, je dobro, če povrhu kupa natrosimo gnoja, listja ali slame, da mraz ne more do krompirja. Okoli kupa pa je priporočljivo napraviti plitek jarek, da deževnica ali snežnica lahko odteka.

Proti pomladi, ko poneha mraz, je treba odvzeti nekoliko zemlje s kupa, da se krompir preveč ne segreje in ne začne odganjati.

Mejni kraj Slovenije, kjer si ne žele špekulantov

Babino polje, 6. oktobra

Redkokdaj se čuje glas z Babinega polja. In tako je naša vas zelo malo znana širni Sloveniji, čeprav šteje 110 hiš in je zadnja slovenska vas na jugovzhodni meji dravske banovine. Meji na hrvaško banovino in Italijo. Politično spada pod občino Stari trg pri Ložu. Leži na 700 m visoki planoti. Siromašna je ta pokrajina, polje slabo rodi, koruza in fižol ne uspevata zaradi prezgodnje jesenske slane. Še najbolj obrodi krompir, ki je letos sicer zelo droban, je pa kot glavna hrana trikratni dnevni gost v večini hiš. Marsikod pečemo kruh le po trikrat na leto, ob najbolj imenitnih praznikih: o božiču, Veliki noči in o binkošti, prav po stari navadi naših davnih dedov. ki so tudi tako skromno živeli zaradi takratnih gospodarskih razmer.

V ožjem smislu pravimo naši vasi Bukovica in to je naselje, ki se razprostira ob državni cesti in po bližnjih holmcih. Tu je imel sorodstvo dr. Janez Krek, ki jo je mnogokrat primahal peš čez Loško dolino, čez Jermendol, po ovinkih, koder udarja burja v našo planinsko vas, katero je dr. Krek tudi omenil v neki svoji pesmi. Prosvetne razmere pri nas niso slabe, nacionalni tisk je dobro razširjen. Zelo pa bi bilo koristno, če bi imeli svojo knjižnico, ki bi uspešno vršila svoje kulturno poslanstvo med našim delovnim ljudstvom. Iz naših hiš romajo ljudje s trebuhom za kruhom po širnem svetu. Najdete jih v Ameriki, Kanadi in Franciji, povsod so znani kot izvrstni gozdni delavci. Kar nas je ostalo doma, se večidel pečemo s prevoznistvom hlo dov v bližnjo Loško dolino ali pa na 6 ur oddaljeno postajo Rakek.

Kljub vsej revščini pri nas ne poznamo »bele kuge« in je dosti družin s številnimi otroki, ki več ali manj srečno doraščajo, da se pomnoži število sinov in hčer mater Slovenije. Marsikod se zato v slabih letinah močno občuti bera, ki jo je treba dajati v naslednji izmeri: mernik ječmena, mernik pšenice, mernik ovsa in dva kubika žaganih in cepljenih drv. V zdravstvenem pogledu je naš kraj na visoki stopnji. Tod živi mnogo ljudi v starosti 70 in 80 let, pa tudi očanci in ženske nad 90 let niso redki. V našem kraju je čist gorski zrak, ki blagodejno vpliva na naše delovno ljudstvo, da je kljub siromaštvu odporno in zdravo. Slikovita pokrajina je obdana od vencev lepih gora. Rojaki v tujini nikoli ne morejo pozabiti svojega domačega kraja, med njimi je zelo razvit domovinski čut, ki posebno v tujini več ceni lepoto domače vasi. Vsekakor je naš kraj vreden umetnikove roke. Tembolj nas je zato pred dnevi presenetila vest, da bodo v naš kraj pošiljali špekulante, ki so se pozeleli obogateti na ljudski račun. No, doslej nimamo še nobenega gosta. Vaško mnenje pa si je ustvarilo o špekulantih naslednjo sodbo: bilo bi zelo umestno, če bi oblastva poslala k nam razne špekulante pozimi, ko divjajo tod hudi, mrzli snežni viharji. Tu naj bi špekulanti poizkusili, kaj se pravi v mrazu in viharju čistiti pota in državno cesto proti Loški dolini. Verjemite, da bi mraz in burja očistila špekulantske glave vseh umazanih računov. Toda lepih solčnih dni je za špekulante škoda.

Kakorkoli, naj poromajo te vrstice o naši doslej nepoznani vasi po Sloveniji. Naj bralci vedo, da biva tu zdravo, zavedno delovno ljudstvo, ki že stoletja kljubuje prirodnim in življenjskim viharjem in bo stalo tu, dokler se bo držal slovenski rod na svoji zemlji.

Bahnopoljce